

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

***Актуалізація модифікованих прислів'їв в англомовному
медіадискурсі: перекладацький аспект***

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф.
Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПР.м-92
Цембаренко Дарина
Віталіївна

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц.
Прокопенко Антоніна
Вадимівна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ	6
1.1 Основні підходи до вивчення англомовних прислів'їв як одиниць мови	6
1.2 Класифікація англомовних прислів'їв	15
РОЗДІЛ 2 ПРИНЦИПИ МОДИФІКАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ НА ПРИКЛАДІ МЕДІАДИСКУРСУ	25
2.1 Феномен мовної модифікації	25
2.2 Аналіз принципів модифікації англомовних прислів'їв на прикладі медіадискурсу	35
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ НА ПРИКЛАДІ МЕДІАДИСКУРСУ	45
3.1 Способи перекладу англомовних прислів'їв	45
3.2 Труднощі перекладу англомовних прислів'їв	50
3.3 Навчання студентів перекладу англомовних прислів'їв	59
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
РЕЗЮМЕ (SUMMARY)	73

ВСТУП

З давніх часів люди використовують прислів'я і приказки. Пареміологічний фонд – це потужне джерело інтерпретації тексту, оскільки вони традиційно передають з покоління в покоління мову сформованої повсякденної культури, в яких відображені всі установки життєвої філософії народу. Ідіоматичним одиницям подібного роду властиві такі виражальні засоби, як точна рима, легкість розуміння, простота форм, гострота і актуальність значення, стислість, що робить прислів'я стійкими, такими які легко запам'ятовувати.

Фонд прислів'їв англійської мови – це свого роду портрет країни, відображення культурно-специфічних особливостей нації. Кожній нації властива концептуалізація картини світу, яка закріплена в семантиці мовних знаків. Крім того, прислів'я є цінним матеріалом для розуміння особливостей національного менталітету, вони відображають характерні риси етномовної групи, специфіки сприйняття навколишньої дійсності її представниками.

Англійські прислів'я є цінним лінгвістичним матеріалом і тому стають джерелом передачі інформації та культури від покоління до покоління, адже мудрість різних народів накопичується століттями і проявляється в народному фольклорі у вигляді прислів'їв. У прислів'ях відображений багаж знань, накопичений досвідом народу, який пов'язаний з їхньою трудовою діяльністю, побутом, культурними цінностями, відпочинком. Доречне вживання прислів'я або приказки робить мову виразною і образною.

Протягом останніх років однією з головних сфер життя нашого суспільства є засоби масової інформації. За допомогою мас-медіа люди транслюють своє уявлення про реальність, норми, а також створюють смисли і обмінюються ними. Більш того, засоби масової комунікації дозволяють структурувати і обґрунтовувати власний досвід і переконання.

Паремії відіграють особливу роль в медіадискурсі. Вони займають важливу щабель при оптимізації мовного спілкування, тому необхідно знати,

про що вони можуть сигналізувати в тому чи іншому жанрі медіадискурсу і яке навантаження вони можуть нести в певній комунікативній ситуації. Крім того нас цікавлять особливості перекладу пареміологічних одиниць, які часто зустрічаються у медіадискурсі, адже процес перекладу цих одиниць може створювати труднощі для перекладачів. Цим пояснюється **актуальність** поданого дослідження.

Аналіз літератури засвідчив, що проблемою вивчення прислів'їв займалися, як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, такі як: Бабенко О. В., Бацевич Ф. С., Деркач Н. В., Дубенко О. Ю., Ломоносова К. С., Тараненко Л. І., Шепітько С. В., Abrahams R.D., Vabcock V.A.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та аналізі особливостей перекладу модифікованих прислів'їв в англomовному медіадискурсі.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Розглянути основні підходи до вивчення англomовних прислів'їв як одиниць мови.
2. Описати класифікацію англomовних прислів'їв.
3. Дослідити феномен мовної модифікації.
4. Проаналізувати принципи модифікації прислів'їв в англomовному медіадискурсі.
5. Охарактеризувати способи перекладу англomовних прислів'їв на прикладі медіадискурсу.
6. Проаналізувати труднощі перекладу англomовних прислів'їв на прикладі медіадискурсу.

Об'єктом дослідження є англomовні прислів'я, актуалізовані в медіадискурсі.

Предметом дослідження є принципи модифікації та способи перекладу англomовних прислів'їв.

Методи дослідження. У дослідженні були використані такі методи: порівняння, узагальнення та інтерпретації наукових джерел; порівняльний метод; інтерпретаційний метод; метод суцільної вибірки.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в комплексному дослідженні особливостей актуалізації модифікованих англомовних прислів'їв на прикладі медіадискурсу та особливостей перекладу англомовних прислів'їв.

Теоретична значущість полягає у систематизації теоретичних аспектів перекладацької модифікації англомовних прислів'їв на прикладі медіа дискурсу. Фокус дослідження зміщується в лінгвістичну область, а конкретно – в дискурсивний простір, що приймає паремічну одиницю.

Робота вносить певний внесок у розробку проблем функціонування прислів'їв і приказок в художньому дискурсі: розширює уявлення про структурно-семантичні переклади англомовних прислів'їв, їх здатності впливати на медіадискурс, можливості нового смислового наповнення.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані при проведенні практичних курсів з лексикології англійської мови, стилістики англійської мови, синтаксису англійської мови та практичних перекладацьких курсів, при написанні кваліфікаційних робіт із цієї тематики.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, семи підрозділів, висновків, списку використаних джерел (72 позицій), резюме. Загальний обсяг роботи складає 78 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ

1.1 Основні підходи до вивчення англомовних прислів'їв як одиниць мови

Протягом останніх років дослідження мови зазнали значних змін, які постійно розширюють горизонти такої науки як лінгвістика. Лінгвістика – це наука про мову, яка представлена серією лінгвістичних дисциплін, склад яких визначають загальні уявлення про мову. Сучасна лінгвістика описує історію мови (діахронічно) і її сучасний стан (синхронно), в якому окремо вивчаються мовна система і мовна норма. В основі лінгвістики лежить уявлення про багаторівневий устрій мови, кожен її рівень вивчається особливою лінгвістичною дисципліною, яка часто носить ту ж назву: фонетика, морфеміка, лексикологія, морфологія, синтаксис. В останні роки лінгвістика включає в коло своїх інтересів і вищий рівень – текст. Кожен рівень (крім фонетики) має формальний і змістовний плани, останній вивчається семантикою. Крім вивчення конкретних мов лінгвістика займається і загальними принципами функціонування мови, зіставленням мов, їх типологічними відносинами [4, с.77].

Фразеологія як самостійна лінгвістична дисципліна починає формуватися у вітчизняній науці з 40-х р. ХХ ст., проте в американському і західноєвропейському мовознавстві вона ще не виділяється в особливий розділ лінгвістики. Інтерес до паремій як предмету лінгвістики, а не фольклорного аналізу з'явився лише в ХХ ст., що неминуче спричинило за собою вивчення прислів'їв у лінгвістиці [30, с.83].

Грецьке слово «паремія» еквівалентне терміну «прислів'я», але дослідники включають також в це поняття приказки. Слідом за Л. І. Тараненко під пареміями ми розуміємо вторинні мовні знаки – замкнуті

стійкі фрази (прислів'я і приказки), що є маркерами ситуацій або відносин між реаліями [32, с. 38].

Ф. С. Бацевич до кола паремій відносить прислів'я, приказки, вислови зі Святого Письма, що володіють ознаками загальновідомості [30, с.24]. Таким чином, паремія – це вербальна форма, відома носіям мови, яка лаконічно і метафорично висловлює глибоке, початкове знання, накопичене нацією або людством у процесі пізнання світу і реальності.

Вітчизняна пареміологія вивчає закономірності утворення паремій, їх об'єктивні характеристики, синтаксичну структуру, функціональні властивості, а також особливості побутування в мові та мовленні. Дослідження присвячені в більшій мірі національній картині світу [1, с. 101]. Англійські та американські дослідники роблять акцент на порівняльних питаннях, порівнюючи пареміології різних мов. Пареміологія – підрозділ фразеології, присвячений вивченню і класифікації паремій – прислів'їв, антиприслів'їв приказок, девізів, слоганів, афоризмів, загадок, прикмет і інших висловів, основним призначенням яких є коротке образне вербальне вираження традиційних цінностей і поглядів, заснованих на життєвому досвіді групи, народу [50, с. 128].

Вивчення пареміології ведеться з точки зору психології, літературознавства, лінгвістики, історії, фольклористики та антропології. Американські дослідники так само, як і вітчизняні, зачіпають структурні і семіотичні особливості, аналіз походження, історії паремій, їх використання в літературних творах або психологічних тестах, засобах масової інформації. Таким чином, протягом століть склався фонд матеріалу народної мудрості, який склав предмет вивчення науки пареміології [29, с. 213].

К.С. Ломоносова зазначає, що паремії є вельми складними утвореннями, що мають кілька планів: «З одного боку, прислів'я і приказки – явища мови, стійкі поєднання, багато в чому схожі з фразеологічними оборотами. З іншого боку – це якісь логічні одиниці, які виражають те чи

інше судження. З третього – це художні мініатюри, в яскравій узагальненій формі, що моделюють факти самої дійсності» [26, с. 8].

З лінгвістичної точки зору прислів'я являє собою одночасно і текст, і знак, що, на думку Т. Р. Кияк, не суперечить одне одному, оскільки будь-який текст володіє знаковою функцією і вибір того чи іншого погляду на прислів'я або поєднання обох визначається тими завданнями, які ставить дослідник [17, с. 95].

Різномірні тексти прислів'їв, згідно з О. В. Корень, об'єднує сталість їхнього вигляду, яке він називає кліше. Паремії відрізняються від звичайних мовних кліше, оскільки являють собою не тільки явища мови, а й утворення більш складного порядку. Це дозволило О. В. Корень говорити про особливий, пареміологічний рівень мови [21, с. 13].

На думку О. В. Мерзлікіної, особливий додатковий рівень, що формується прислів'ями в системі мови, розташовується між фразеологічним і синтаксичним рівнем. Дослідник вважає прислів'я найскладнішим утворенням, яке може мати статус мовного знака [28, с. 17].

Згідно з К. І. Панченко, прислів'я треба розглядати як лексичний елемент зі статусом цитати в тому сенсі, що вона запам'ятовується і багаторазово використовується в якості одиниці з незмінною внутрішньою і зовнішньою структурою [29, с. 415]. Статус цитати прислів'я має в силу того, що вона як би «цитуються» тим, хто говорить, не будучи його особистим прямим твердженням.

З антропологічної точки зору прислів'я чітко відрізняються від інших висловлювань роллю, яку вони відіграють у системі вірувань і символічного мислення: вони служать для визначення і клішування міжособистісних ситуацій і для передачі цих культурних категорій із покоління в покоління.

С. В. Шепітько вважає значення прислів'я подібним значенню слова: воно може бути прямим і переносним. При цьому багато прислів'їв з подібним мотивуванням мають не тільки переносний, але і прямий сенс [33, с. 213]. Згідно Г. Л. Пермякову, основний зміст будь-якої прислів'я і

приказки становить характер відносин між речами. Для прислів'їв як знаків ситуацій не настільки важлива «обробка» (їх зовнішня образність), скільки те, що вони означають, яка суть переданої ними життєвої (або мислимої) ситуації [33, с. 214].

К. І. Панченко відзначає, що з точки зору логіки, прислів'я являє собою судження, з точки зору синтаксису – речення. Його зміст – закінчена думка, а форма вираження – закінчена фраза. На думку К. І. Панченко, прислів'я – резюме згорнутого діалогу, одночасно і пропозиція (прислів'я = пропозиція), і узагальнена інформація (прислів'я = текст) [29, с. 62].

Прислів'я як мовні знаки зводяться до кінцевого списку, вони не конструюються, а відтворюються в мові, мають план вираження і план змісту. Позначаючи конкретну ситуацію у вигляді її знака, прислів'я визначає основні компоненти цієї ситуації і їхні стосунки, тобто моделює якийсь фрагмент досвіду.

Подібно лексичним одиницям прислів'я має своє значення. Питання дослідження значення прислів'їв належить до числа найбільш складних в пареміології. Значення прислів'я М. П. Кочерган пов'язує зі значенням слова: «Прислів'я як мала художня форма, значенням колись рівне окремому слову, з'явилося як спосіб смислового згущення думки. <...> З історії текстів можна бачити, як частина казки, загадки, байки, стає прислів'ям, зберігаючи свій підтекст, який завжди виникає в свідомості» [22, с. 9].

Виділяються два типи значення прислів'я – базове (інваріантне) і контекстно-ситуативне [3, с. 147]. На думку Ю. А. Зацного, прислів'я, якщо розглядати їх як особливі одиниці мови, повинні, відповідно, підкорятися загальним правилам мови. Мова ж завжди є мовою у вживанні, тому значення в ній також виробляються у процесі вживання. Це саме можна сказати і стосовно прислів'їв [14, с. 35].

Досліджуючи значення суперечливих прислів'їв, О. Ю. Дубенко робить висновок про те, що не значення прислів'їв суперечать один одному, а просто мова йде про різні ситуації, пов'язані з ними [13, с. 127].

Для В. А. Дмитренко значення прислів'я є семантичним потенціалом, який реалізується лише в конкретному контексті, а без такого значення прислів'я може бути гіпотетичним [10, с. 63]. Більшість дослідників вважає, що, будучи частиною загальної мовної системи, прислів'я можуть бути відокремлені від контекстної ситуації, зберігаючи власне значення.

Згідно з працями Н. В. Деркача, значення прислів'я – це те, що можна передати метамовою без урахування образності. При цьому змістом прислів'я дослідник називає його актуалізоване в мовленні значення з урахуванням ситуації використання [9, с. 21].

На думку Б. А. Головка, проблема значення прислів'я у великій мірі є частиною загальної проблеми співвідношення значення і сенсу мовної одиниці в лінгвістиці. Під значенням прислів'я вона розуміє його зміст як віртуального знака, а під змістом прислів'я – його актуалізований в мовленні зміст [6, с.14]. Значення прислів'я може бути прямим (буквальним) і переносним, метафоричним. Прислів'я з переносним значенням відображають два види знань про світ. З одного боку, значення прислів'я передає прийняті в соціумі норми моралі, стереотипи поведінки, тобто знання світу і людини в світі, яке є важливим для мовного колективу і тому закріплюється за допомогою мовного знака. З іншого боку, внутрішня форма прислів'я відображає побутові уявлення, повсякденне життя людей [21, с. 15].

У прислів'їв з відсутністю переносного значення такої подвійності немає. За О. В. Бабенко, прислів'я тільки з прямим значенням можна називати прислів'ями-максимами, а прислів'я з переносним значенням – прислів'ями-метафорами [32, с. 54].

Значення паремій не представляє собою просту сукупність значень лексичних компонентів – велика їх частина може бути замінена семантичними еквівалентами, які передають ту ж інформацію в більш розгорнутій формі в застосуванні до конкретних ситуацій.

На багатозначність прислів'їв звертає увагу Ю. В. Абрамова, відзначаючи, що прислів'я відносно рідко висловлюють абсолютну істину [1, с. 112].

Крім того, ситуації, в яких вживається прислів'я, також можуть трактуватися різними способами. Альтернативні прислів'я і альтернативні способи їх вживання створюють можливості для різних оцінок і відповідної реакції на ситуацію, адже не всі прислів'я, які могли б підійти до ситуації семантично, підходять до неї в соціальному плані. Наводячи як приклад прислів'я *A friend in need is a friend indeed (in deed)*, дослідниця пов'язує джерела багатозначності з синтаксичною невизначеністю (друг пізнається в біді), лексичною неоднозначністю (*indeed* (дійсно) або *in deed* (на ділі)), поясненням (вживається прислів'я в прямому сенсі або саркастично, мається на увазі «справжній друг» або «не справжній друг») [44, с. 114].

Лінгвокультурологічний аналіз приказок і прислів'їв нерозривно пов'язаний із зовнішніми факторами: з культурою країни, її історією, побутом тощо. Вивчення приказок і прислів'їв допомагає уточнити, а в деяких випадках визначити допоміжні смислові відтінки прислів'їв з національно-культурною семантикою.

Приказки та прислів'я реагують на всі явища реальності, відображають світогляд і життя народу в усьому розмаїтті, вони передають побутові, філософські, соціальні, естетичні, релігійні, морально-етичні погляди народу. Основне призначення прислів'їв – давати народну оцінку об'єктивних явищ дійсності, виявляючи тим самим світогляд. І з цим завданням прислів'я справляються вкрай вдало. Їх тематика дійсно безмірна. Вони охоплюють рішуче всі сторони людського життя, найрізноманітніші взаємозв'язки між різними явищами дійсності.

Так, лінгвіст С. В. Шепітько виділяє наступні функції приказок і прислів'їв:

1. функції залучення уваги адресата: приказки та прислів'я використовуються на тлі нейтрального контексту і привертають увагу до себе

образністю, узагальненістю значення, дидактичним змістом. Можливість прислів'їв, приказок стимулювати увагу, формувати передумови для націленого розуміння, допомагає посилювати мовленнєвий вплив;

2. функція виділення комунікативно значущих елементів мови: ця функція взаємозалежна з функцією залучення уваги, тому що значущі риси в образній формі виступають адресатом;

3. функція компресії інформації: прислів'я та приказки є еталоном мовного мінімалізму і стимулюють спрощення переданої інформації, що досягається образним характером прислів'їв і приказок [34].

Вивчення прислів'їв і приказок тісно пов'язане з вивченням історії народу. Вчені вважають, що перші прислів'я були пов'язані з необхідністю зміцнити в людському розумі якісь неписані поради, звичаї, правила, закони. Вони являють собою мовний матеріал, що дозволяє дати оцінку справжньому і минулому, відносинам людини в різноманітних ситуаціях в житті [6, с. 12].

Головний фонд приказок і прислів'їв – це корінна народна творчість, яка відображає пристрій життя людей, національну культуру. У тісній єдності представлені в них етичні, релігійні, моральні, художні, магічні, логічні і духовні аспекти народної свідомості. Надзвичайно багато прислів'їв народжувалося в результаті висновків зі спостережень людини над життям, як відгомін на історичну подію, але вельми багато прислів'їв на генетичному рівні пов'язано з іншими жанрами усної народної творчості або писемністю.

Джерела зародження приказок і прислів'їв найрізноманітніші. Щоб стати прислів'ям, вислів має бути засвоєним і сприйнятим простими людьми. Причому першоджерело вислову нерідко забувається. Перетворившись на прислів'я, воно робиться частиною соціальної свідомості; тому, тому хто вимовляє прислів'я не має значення, хто її написав.

Можна зробити припущення, що будь-яке прислів'я було утворено окремою людиною в обумовлених обставинах, проте, для більшості давніх прислів'їв джерело їх виникнення цілком втрачено. З цієї причини вірніше

буде сказати, що приказки та прислів'я виникли в народі, що їх першоджерело розташоване в громадському розумі народу.

Наприклад, вираз *“Make hay while the sunshines”*, який бере свій початок з практики польових робіт, являє собою приклад такого прислів'я. Кожен фермер відчуває правоту цієї думки, не обов'язково формулював її саме цими словами. Але після того як безліч людей висловили цю думку різноманітними способами, після багатьох помилок і проб ця думка отримала свою незабутню форму і стала використовуватися в якості прислів'я.

Використання прислів'їв домоглося свого розквіту в період Шекспіра, і більш ніж можливо, що більшість з них, які приписані Шекспіру, існували і раніше. У результаті розповсюдження друкованого слова, вислови розумних людей все частіше почали зустрічатися простим людям і якщо дані думки подобалися їм, вони перетворювали їх в прислів'я. Інше важливе припущення створення англійських прислів'їв – це приказки та прислів'я на іноземних мовах. Тут знову ж таки виникає питання про достовірність першоджерела. Якщо прислів'я перед тим, як стати англійським, було на латинській, іспанській або французькій мові, то немає впевненості, що воно до цього не було взяте з якоїсь іншої мови. Цілком ймовірно, що прислів'я спочатку було англійською мовою, але не була записана [31, с. 45].

Деякі запозичені прислів'я цілком асимілювалися у мові британців, і сьогодні важко визначити їх історичне коріння. Не варто замислюватися над тим, яке прислів'я на латині лежить в основі прислів'я, наприклад, *“He gives twice who gives quickly”*. Безліч запозичених прислів'їв залишилося в оригіналі. Наприклад: *“Noblesse oblige. In vino veritas”* [40].

Прислів'я, які взяті з Біблії є ще одним видом запозичення, тому що Біблію перекладали з івриту і її розумні вислови відображають розум старовієвського суспільства. У давні часи Біблія була надзвичайно популярною, з цієї причини багато з її висловів стали частиною соціальної свідомості. Більшість англійських прислів'їв повністю взяті зі Святого Письма, наприклад: *“You can not serve God and mammon”*, *“The spirit is*

willing, but the fles his weak". Крім того, існують прислів'я, в структурі яких були зміни: "*Spare the rod and spoil the child*", "*You can non make bricks without straw*" [39].

Зауважимо, що Шекспір знаходиться на другому місці слідом за Біблією по числу цитат, які використовуються в якості англійських прислів'їв. Проте, ніхто не може бути впевнений в тому, які з прислів'їв, які приписуються Шекспіру, по-справжньому є його творіннями, а які взяті в тому або іншому вигляді з усних традицій. До сих пір вчені продовжують відшукувати існуючі ще до Шекспіра прислів'я, які потім стали рядками його творів. Велика частина «шекспірівських» прислів'їв в англійській мові залишили свій первісний вигляд, зокрема: "*Brevity is the soul of wit*", "*Sweet are the uses of adversity*". Інші є адаптацією його висловів, зокрема: "*A rose by any other name would smell as sweet*" [40].

Більшість висловів з літературних творів часом вживаються в якості прислів'їв, але так і не стають ними, або залишаються на півдорозі між прислів'ям і цитатою. До їх числа відносять такі: "*The wages of sin is death (Romans)*". "*No man but a blockhead ever wrote except for money (Samuel Johnson)*" [38].

Отже, прислів'я володіють мобільністю і знаходяться в безперервному русі. Кожна нація має своєрідну скарбничку з коротких повчальних суджень, коротеньких притч, названих прислів'ями. У них є гнучкість розуму, характер, звичаї народу, сила мови. У прислів'ях – вироблена життєвим досвідом практична філософія, що передається усно від одного покоління до іншого. Прислів'я сповнене думки, добродушності і стосується всіх сторін внутрішнього життя людини; разом з тим воно відрізняється виразністю, влучністю, гумором.

Для прислів'я рівні всі стани і переконання, і багатий і бідний, і розумний і дурний, словом, воно для всіх однаково суворе і справедливе. Найміцніша моральна ланка, що поєднує людей однієї нації, становить,

безперечно, мову, і тому його всебічне вивчення необхідно для ознайомлення з внутрішнім життям народу.

Тож, прислів'я – мала форма поетичного фольклору короткої, ритмізований вислів, що несе узагальнену думку, висновок, іносказання з дидактичним ухилом. У наступному параграфі вважаємо за доцільне розглянути класифікацію англомовних прислів'їв.

1.2 Класифікація англомовних прислів'їв

Як відомо, пареміологічна концепція В.П. Жукова є органічною складовою частиною його фразеологічної теорії в цілому, в основі якої лежить кількість фундаментальних загальнолінгвістичних ідей. До них слід віднести положення про нерівномірність деактуалізації компонентів в складі ідіоматичних утворень і своєрідності плану змісту і плану вираження ідіом різного типу, висновок про вплив фактора оцінності на зміну категоріальних властивостей фразеологічних одиниць, положення про роль внутрішньої форми (образності) у формуванні цілісного значення та ін.

Центральне місце відводиться методу фразеологічної аплікації, що володіє значною пояснювальною силою і класифікуючим потенціалом. Прислів'я і приказки в багатьох відношеннях зближуються, як відомо, з власне фразеологізмами, що послужило об'єктивною підставою для включення і тих і інших в єдиний корпус ідіоматики прихильниками широкого погляду на фразеологію. Такий підхід вже досить ясно проглядався в класифікації академіка В. В. Виноградова, який відзначав, зокрема, що до області фразеологічних єдностей відносяться і фразові штампи, кліше, типові для різних літературних стилів, і літературні цитати, і крилаті вислови, і народні прислів'я, і приказки [26, с. 8].

І. С. Гулідовою були зроблені спроби розширення традиційної класифікації, що складається із фразеологічних зрощень і єдностей. Він застосував прийом фразеологічної аплікації, що полягає в структурно-

семантичному накладенні фразеологізму на словосполучення або пропозицію такого ж лексичного складу.

Фразеологічна теорія І. С. Гулідової і пареміологічна концепція як її невід'ємна складова частина мають властивість внутрішньої системності, так як підпорядковані єдиному методологічному принципу, що володіє великою евристичною силою [7, с. 9].

Метод аплікації, розроблений дослідником І. С. Гулідовою на матеріалі фразеології, був не менш успішно використаний ним і при класифікації прислів'їв і приказок. Цей метод пройшов перевірку при підготовці двох принципово нових словників – словника російських прислів'їв і приказок і академічного фразеологічного словника.

Метод аплікації заснований на протиставленні і одночасному поєднанні прямого (буквального) і переносного (образного) змістовних планів тієї чи іншої мовної одиниці (слова, словосполучення, фразеологізму, прислів'я). У ході накладення і зіставлення буквального і переносного планів, етимологічного і актуального значень визначається сама можливість такого збігання, міра семантичної нерозкладеності або, навпаки, залишковості складової одиниці в цілому і окремих її компонентів, характер образності і мотивування. [7, с. 10].

Саме послідовне застосування цього методу дозволило І. С. Гулідовій досить чітко обмежити один від одного прислів'я та приказки і додатково виділити особливий клас проміжних утворень – прислів'я-приказкових виразів. Автор вказував, що прислів'я -приказкові вирази характеризуються тим, що частина слів в їх складі зближується або збігається зі словами вільного вживання, а інша частина (нерідко реальні або потенційні фразеологізми) має фігуральне, переносне значення. Наявність змістоутворюючих слів-компонентів в структурі прислів'я -приказкових виразів визначає їх особливе, проміжне становище в пареміологічному просторі.

Метод аплікації, відкритий видатним вченим і використовуваний його послідовниками був покладений в основу представленої типології [32, с. 82]:

1) паремії, позбавлені аналогів серед вільних пропозицій, невмотивовані з точки зору мови і не мають в своєму складі змістоутворюючих слів компонентів;

2) паремії, що відрізняються від одиниць першого різновиду тільки наявністю формальних компонентів;

3) неапліковані вирази, в складі яких немає змістоутворюючих компонентів, але які мають вмотивовану внутрішню форму;

4) найчисленніша група, куди входять всі вищезазначені групи;

5) ненакладні, невмотивовані паремії зі смисловим центром;

6) невмотивовані вирази, окремі компоненти яких явно виділяються на загальному тлі пареміологічного змісту;

7) ненакладні вирази, мотивування яких підтримується наявністю одного-двох семантично маркованих компонентів;

8) до цієї групи входять накладні, мотивовані і виведені вирази, що входять до пареміологічного ядра.

Таким чином, пареміологічний фонд – це сукупність різних за часом походження і різних за ступенем затребуваності в сучасній мовній практиці народних висловів, які розрізняються структурними і семантичними особливостями і об'єднаних специфічних ознак – природність походження і стійкість у відтворенні у мові в певний історичний період часу.

Як правило, ці типи паремій включені в один збірник, тісно використовуються в розмовній, художній та публіцистичній мові. Прислів'я часто перетворюються в приказки та навпаки. Однак існує низка відмінностей в їх структурі і семантиці. При сучасному розвитку теорії фразеології користуватися поняттям «приказка» в тому його широкому розумінні, як це прийнято в фольклористиці, недоцільно. Приказки, так само як і прислів'я, є пропозиціями, але у цих розрядів фразеологізмів є істотні відмінності у функціональному плані, тому приказкам не властива

директивна, навчально-оцінна функція. Прислів'я є виразом народної мудрості, і для них характерним є більш високий ступінь абстракції, ніж для приказок.

Як зазначає І. С. Гулідова, прислів'я має пряме і переносне значення, на відміну від приказки, яка має тільки буквальне значення. На цю ж властивість посилається А. А. Потебня, кажучи, що прислів'я представляє самого себе [7, с.114]. І. С. Гулідова вказувала на можливість скасування терміну «приказка» як аналога фразеологізму. Близькість приказок і фразеологізмів заснована на фразеологічній пов'язаності значення тих і інших.

М. П. Кочерган виділяє цікаві моменти специфіки форми і змісту прислів'їв, коли прислів'я саме говорить про себе [26, с. 7]:

- 1) глибина сенсу умовиводу;
- 2) стихійність виникнення і творча основа;
- 3) критичне ставлення до людських недоліків;
- 4) влучність;
- 5) особливий мовний статус;
- 6) об'єктивність судження;
- 7) відмінність прислів'я від приказки.

Таким чином, прислів'я – це стійкі відтворювані в мовленні афоризми фольклорного походження мають як образну, так і не образну структуру значення, які характеризуються еквівалентністю судження, відносною незалежністю від зовнішнього контексту і наявністю підтексту. Приказками вважаються стійкі вирази не еквівалентні судженню. Приказки не володіють семантичною незалежністю від зовнішнього контексту, проте вони здатні прикрасити й урізноманітнити мову.

Г.Л. Пермяков відзначає, що потреба в класифікації паремій – це головне питання сучасної пареміології. Він виділяє наступні типи класифікацій [21, с. 15]:

1) Алфавітна класифікація. Вона вимагає розміщення прислів'їв в алфавітному порядку в залежності від початкових букв алфавіту. Так розташовані прислів'я і приказки в більшості. Незаперечною перевагою алфавітної системи є її простота. Однак при такому способі розміщення варіанти одного і того ж прислів'я, що починаються з різних букв, потрапляють в різні місця. Особливо незручний цей спосіб для класифікації перекладних прислів'їв, бо будь-який вислів можна перекласти так, що він буде починатися з будь-якої літери.

2) Класифікація за опорним словами (лексична або енциклопедична) має на увазі розподіл прислів'їв по ключовим словам з яких воно складається. Цей спосіб зручний для пошуку вже відомих прислів'їв, але поганий тим, що при цьому однакові за змістом, але різні за лексичним складом вислови потрапляють в різні групи, а близькі за словами, але різні за змістом – в одну групу.

3) Монографічна класифікація заснована на угрупованні прислів'їв за місцем і часом збирання або за збирачем.

4) Генетична класифікація розділяє матеріал за ознакою походження, по мовам і народам. Генетична система повторює багато особливостей монографічної, в тому числі всі головні її недоліки, пов'язані з нескінченним повторенням однакових текстів.

Тематична класифікація передбачає розподіл висловів за змістом і темами висловлювання. Така система класифікації представлена В. І. Далем. Тематична класифікація дозволяє відволіктися від багатьох необов'язкових елементів вислову і звернути увагу на більш істотне в ньому.

Однак і ця система не позбавлена серйозних недоліків. По-перше, багато висловів (власне прислів'я і приказки) вживаються в переносному сенсі, тобто відрізняються багатьма темами, і тому не можуть бути втиснуті в рамки однієї вузької теми. По-друге, всі предметно-тематичні класи, запропоновані пареміології, взаємно перехрещуються і тому не дають (і не можуть дати) однозначного рішення .

В.І. Даль виділив для своїх прислів'їв 179 тематичних рубрик: прислів'я про предмети віри (бог, гріх, побожність, розкол і ін.), про долю (терпіння, надії і ін.), про щастя (удачу), про багатство і бідність, про скупість, про ощадливість і марнотратство та інше. Ця тематика настільки ж велика, як життя народу. Поставлений перед необхідністю враховувати багатозначність прислів'їв, В.І. Даль дуже часто одне і теж прислів'я розміщував в різні тематичні рубрики. Звичайно, досвід класифікації прислів'їв за темами спирається на їх реальні властивості: у кожного прислів'я є своя тема – багатозначність судження прислів'я не означає відсутності тематичних кордонів. І саме ця багатозначність в межах теми робить прислів'я важким для тлумачення. З цієї ж причини дуже рідко можна зустріти вдалі тематико-класифікаційні системи в збірниках [28, с. 91].

У свою чергу, К. І. Панченко пропонує класифікацію, побудовану на смислового принципі [25, с. 7]:

- 1) вираз, що говорить про людину, характеристику внутрішніх і зовнішніх якостей людини;
- 2) стан людини: фізичний, матеріальний, психічний;
- 3) визначення та оцінка дії;
- 4) обставини: причина, місце, час дії;
- 5) явища, предмети, їх визначення і оцінка.

Представимо ще одну класифікацію Л. С. Піхтовнікова. Вона заснована на розумінні форми внутрішньомовного зв'язку [30, с. 15]:

- 1) поєднання, що утворюють частину пропозиції. Такими є всі фразеологічні звороти і подібні з ними по функції вільні синтагми;
- 2) поєднання, що утворюють пропозиції. Це прислів'я, приказки, прикмети і т.д., що володіють відповідною граматичною формою;
- 3) поєднання, що утворюють короткий ланцюжок пропозицій, але зведені до однієї розмовної пропозиції;

4) поєднання, що утворюють середній за довжиною ланцюжок пропозицій, які представляють невеличку сюжетну розповідь і можуть бути зведені до однієї розмовної пропозиції;

5) поєднання, що утворюють довгий ланцюг пропозицій, які представляють розгорнуте сюжетне оповідання і можуть складатися з цілого ряду епізодів;

6) поєднання, що утворюють діалог, який складається із запитання і відповіді.

На закінчення своєї класифікації Л. С. Піхтовнікова робить такі висновки [30, с.15]:

1) в реальності всі предметно-тематичні класи взаємно перехрещуються і не можуть дати однозначного рішення;

2) багато паремій відрізняються багатотемністю і тому не можуть бути віднесені в рамки однієї теми;

3) розбивка на теми досить довільна і вирішується кожним дослідником по-своєму;

4) класифікація за опорним словами (вона ж лексична або енциклопедична) зручна для пошуку деяких вже відомих паремій і комплексного аналізу цілісної групи паремій, об'єднаних спільністю опорної лексичної домінанти. Однак при цьому дуже часто «однакові за змістом, але різні за лексичним складом вислови потрапляють в різні групи, а близькі за словами, але різні за змістом – в одну».

С. В. Шепітько пропонує класифікувати паремії на дві основні групи – текстові варіантні парадигми (лексичні, лексико-структурні, лексико-граматичні) і семантичні варіантні парадигми [33, с. 114].

Лексична варіантність є найпоширенішою серед прислів'їв і приказок і являє собою варіювання слів-компонентів при збереженні єдиної образної основи прислів'я. Лексична варіантність може супроводжуватися римою. Парадигми лексичної варіантності включають в себе прислів'я з однієї синтаксичної моделлю.

Крім лексичної можна виділити лексико-структурну варіантність, яка представляє собою прислів'я з яскраво вираженою двочленною структурою, варіантність яких проявляється в заміні другої частини. Автор посилається на В.І. Даля, який відзначав, що повне прислів'я складається з двох частин, але коли друга частина опускається, то прислів'я переходить в приказку. Таким чином, лексико-структурні паремії можуть відрізнятися композиційно, але практично повністю збігаються в своєму значенні [41, с. 33].

У лексико-граматичному варіюванні найменше зачіпається предикат. Навіть якщо він виражається за допомогою різних слів-компонентів, його узагальнене значення залишається однотипним.

Варіанти, що входять в семантичну парадигму паремій, можуть мати різний лексичний і граматичний склад, але при цьому їх значення «співзвучні» в плані вираження понять одного ряду. В основі семантичної варіантної парадигми лежить єдність синтаксичної структури. У таких прислів'ях і приказках уніфікуватися може не тільки предикат, а й денотат [41, с. 34].

Представимо ще одну класифікацію прислів'їв [36, с. 12]:

1. Аналогічні за значенням, вживанням і лексичним складом: *The Apple never falls far from the tree.* – Яблуко від яблуні недалеко падає. *Curiosity killed the cat.* – Цікавість кішку згубила.

2. Схожі за значенням і вживання, але відрізняються за лексичним складом: *A bird in the hand is worth two in the bush.* – Краще синиця в руках, ніж журавель у небі. *Birds of a feather flock together.* – Рибак рибака бачить здалеку.

3. Схожі на українські за лексичним складом, але протилежні за значенням: *Kill the goose that lays golden eggs.* – Знищити те, що приносило прибуток або удачу.

4. Не мають аналогів в українській мові: *You can lead a horse to water, but you can't take it drink.* – Не можна змусити людину зробити, то йому не подобається.

5. Універсальні прислів'я – на основі порівняння прислів'їв неспоріднених культур з різних частин світу. Кожен знаходить кілька прислів'їв, що мають не тільки однакову базову ідею, а й форму вираження, тобто формулювання у них ідентичні або дуже схожі. В основному це прості висловлення простих спостережень або простих етичних понять, але не на всіх мовах вираження простих спостережень стали прислів'ями.

6. Регіональні прислів'я – в культурному відношенні суміжних регіонів – за зразком запозичень – багато запозичених прислів'їв межують з представниками прислів'їв корінного населення. Значна їх частина може бути історично простежена до класичної літератури минулого даного регіону, в Європі – до греко-римської класики, і на Далекому Сході – до санскриту та корейської класики.

7. Місцеві прислів'я – в культурній області часто з'являються внутрішні розбіжності. Географічна близькість дає можливість для утворення ще одного набору загальних місцевих прислів'їв.

Тож, нами були розглянуті різноманітні класифікації прислів'їв, а саме: алфавітна, за опорними словами, за місцем або за часом їх збирання і за збирачем, генетична, тематична.

Отже, приказки та прислів'я реагують на всі явища реальності, відображають світогляд і життя народу в усьому розмаїтті, вони передають побутові, філософські, соціальні, естетичні, релігійні, морально-етичні погляди народу. Основне призначення прислів'їв – давати народну оцінку об'єктивних явищ дійсності, виявляючи тим самим світогляд. І з цим завданням прислів'я справляються вкрай вдало. Їх тематика дійсно безмірна. Вони охоплюють рішуче всі сторони людського життя, найрізноманітніші взаємозв'язки між різними явищами дійсності.

Аналіз теоретичних джерел дозволив виділити такі функції приказок і прислів'їв: функції залучення уваги адресата: приказки та прислів'я використовуються на тлі нейтрального контексту і привертають увагу до себе образністю, узагальненістю значення, дидактичним змістом. Можливість

прислів'їв, приказок стимулювати увагу, формувати передумови для націленого розуміння, допомагає посилювати мовленнєвий вплив; функція виділення комунікативно значущих елементів мови: ця функція взаємозалежна з функцією залучення уваги, тому що значущі риси в образній формі виступають адресатом; функція компресії інформації: прислів'я та приказки є еталоном мовного мінімалізму і стимулюють спрощення переданої інформації, що досягається образним характером прислів'їв і приказок.

Головний фонд приказок і прислів'їв – це корінна народна творчість, яка відображає пристрій життя людей, національну культуру. У тісній єдності представлені в них етичні, релігійні, моральні, художні, магічні, логічні і духовні аспекти народної свідомості. Надзвичайно багато прислів'їв народжувалося в результаті висновків зі спостережень людини над життям, як відгомін на історичну подію, але вельми багато прислів'їв на генетичному рівні пов'язано з іншими жанрами усної народної творчості або писемністю.

Джерела зародження приказок і прислів'їв найрізноманітніші. Щоб стати прислів'ям, вислів має бути засвоєним і сприйнятим простими людьми. Нами були розглянуті різноманітні класифікації прислів'їв, а саме: алфавітна, за опорними словами, за місцем або за часом їх збирання і за збирачем, генетична, тематична. Нами було визначено, що кожна класифікація має як переваги, так і недоліки. Тож, прислів'я – мала форма поетичного фольклору короткий, ритмізований вислів, що несе узагальнену думку, висновок, іносказання з дидактичним ухилом.

РОЗДІЛ 2

ПРИНЦИПИ МОДИФІКАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ НА ПРИКЛАДІ МЕДІАДИСКУРСУ

2.1 Феномен мовної модифікації

Перед тим, як звернутися до змісту поняття «мовна модифікація», необхідно визначити його місце в контексті взаємодії мови, культури і мислення.

Загальноновизнано, що мова, будучи семіотичною системою, не існує поза культурою, будучи її невід'ємною частиною. Культура в рамках антропоцентричної парадигми може мати кілька визначень: «те в людині, що передається від покоління до покоління небіологічним шляхом»; «духовне освоєння дійсності» [6, с. 21].

Один з основоположників гіпотези лінгвістичної відносності, Л. І. Тараненко міркує про декілька визначень терміну «культура» в такий спосіб. По-перше, це соціально успадковані риси людського життя; по-друге, «умовний ідеал індивідуальної вихованості»; по-третє, «загальні установки, погляди на життя і специфічні прояви цивілізації, які дозволяють конкретному народу визначити своє місце в світі», а також «цивілізація, взята в тій мірі, в якій вона втілює в собі національний дух» [31, с. 45]. Саме в третьому визначенні виражається ідея значущості аксіологічної складової культури.

Аналізуючи тріаду «мова – культура – мислення», К. С. Ломоносова також підкреслює значимість ціннісної складової єдності мови і культури як для логіко-вербального мислення з його можливістю використовувати конотативні і етноспецифічні властивості понять, так і для духовної культури, що об'єднує світогляд, моральні установки і почуття, тобто все те, що визначає специфічні поведінкові стереотипи і формує етнічні стереотипи як відображення національного характеру і менталітету [26, с. 97].

В. В. Червоних розширює тріаду «мова – культура – мислення» до багатовимірної єдності «людина – свідомість – мова – культура – лінгвокультура – комунікація – спільнота», розкриваючи тим самим складність взаємодії мови і культури, які не можуть розглядатися абстрактно від процесів комунікації, від впливу індивідуального і колективного на осягнення людиною дійсності [25, с. 23].

Аналізуючи різні аспекти дослідження мови в рамках лінгвокультурологічного напрямку лінгвістики, В. В. Червоних характеризує мову:

- як сутність, яку опосередковують процеси пізнання й осмислення, в якій виявлена свідомість (психолінгвістичний аспект);
 - як систему знаків для знаків мови культури (лінгвокультурологічний аспект);
 - що означає лінгвокультуру (психолінгвокультурологічний аспект);
- як складову багатогранника буття людини, яка говорить (загальногуманітарний аспект) [4, с. 25].

Особливо привабливою є ідея розгляду мови з точки зору лінгвокультурологічного підходу, який дозволяє зосередити увагу на тому, яким чином мова може служити засобом передачі культури і як на неї впливає ця функція.

На початку 2000-х рр. вийшла серія монографій групи авторів, які вивчали питання взаємодії мови і культури, в тому числі проблему поширення культури через мову. Автори розглядають мову у всьому різноманітті її можливостей для трансляції духовних цінностей з двох сторін: по-перше, досліджується здатність мови бути оптимальним засобом передачі культурних цінностей; по-друге, вивчається вплив цієї функції на мовну систему в цілому [36, с. 3].

Виробляючи зіставлення двох форм функціонування мови – комунікації і трансляції, Г. П. Нещименко вказує на великий ступінь

вираженості адресності в комунікативному акті і визначальну роль самовираження особистості у сфері культури при зниженій адресності трансляції духовних цінностей. М.К. Петров під трансляцією розуміє спілкування, спрямоване на соціалізацію поколінь, які входять в життя [25, с. 47].

Звернемося до розгляду мовної модифікації.

Подієво-дискурсивний простір тексту є базовою категорією когнітивної лінгвопоетики, в якій в узагальненому вигляді представлений «прототипний сценарій» інтеграції мовних і позамовних засобів репрезентації комунікативної події. Подієво-дискурсивний простір розуміється нами як якийсь багатовимірний і багаторівневий фрагмент мовної картини світу і в цій якості є проміжною ланкою між мовою і мовленнєвою діяльністю комунікантів.

З одного боку, він пов'язаний із семантичним простором мови (вербалізованою частиною концептосфери), а з іншого – з комунікативною подією (довербальною частиною концептоутворення), що підлягає актуалізації мовною свідомістю в процесі вербалізації дискурсивної ситуації. Під актуалізацією комунікативної події ми розуміємо переклад її конститuentів з потенційного (дискурсивного) стану в реальні, актуальні елементи висловлювання, відповідні авторським мовним намірам. Власне, у процесі такої актуалізації здійснюється інтеграція позамовних і мовних чинників текстопородження, що викликають відповідні фразеологічні модифікації [5, с. 67]. У процесі такої інтеграції здійснюється не тільки відбір номінативних мовних знаків, а й формально-сміслові модифікації, під якими розуміються не просто їх перетворення і видозміни, але і придбання ними нових властивостей.

Отже, фразеологічні модифікації реалізуються в актуальному мовленнєвому просторі і залежать від когнітивно-мовної інтерпретації знакової ситуації та моделювання комунікативної події у вигляді дискурсивної ситуації, що включає:

- 1) комунікантів (адресанта і адресата);
- 2) комунікативні наміри мовця, його мотиви, цілі спілкування;
- 3) умови місця і часу;
- 4) відносини між комунікантами;
- 5) пресупозиції, тобто фонові знання [10, с. 83].

Багато фразеологічних модифікацій утворюються під впливом найважливіших змін синхронічного культурно-дискурсивного простору. Це процес такої взаємодії учасників дискурсивної ситуації, який призводить до отримання нового знання про світ і до омовлення цього знання [22, с. 65].

Під час інтерпретації фразеологічних модифікацій ми виходимо з того, що семантика фразеологізму відображає культурно-історичні традиції носіїв мови, практичний досвід особистості, що говорить на даній мові. Фразеологізми є цілим текстом, оскільки їх породження відбувається в процесі переосмислення та інтерпретації світу. Іншими словами, семантика фразеологізму є особливою інформаційною структурою, потужним засобом компресії, завдяки якому дані одиниці здатні передати такий обсяг інформації про пізнаваний об'єкт на рівні фрази, який може бути порівнянний з цілим текстом.

Таким чином, лаконічність, економність та інформативна ємність фразеологізму забезпечують влучну і експресивну характеристику людині, її дії або предмету. Незважаючи на це, фразеологізмам не завжди вдається впоратися із завданнями певної комунікативної події, і тоді вони піддаються комунікативно-прагматичним перетворенням.

В основному, виділяють два види подібних модифікацій:

- перетворення, зберігають тотожність стійкої конструкції і закріплені узусом як варіанти або варіації;
- перетворення ситуативні, викликані певними установками адресанта в конкретному акті вербальної комунікації [12, с.79].

Зрозуміло, що вивчення семантики природної мови передбачає і вивчення структури мислення, так як саме організація життєвого досвіду

індивідуума зумовлює розвиток семантичних структур. Дійсно, не можна пізнати саму по собі мову, не вийшовши за її межі, не звернувшись до її творця, носія, користувача – до людини, до конкретної мовної особистості [2, с. 12]. Таким чином, в центрі лінгвістичних досліджень виявляються людина і її пізнавальна і мовна діяльність.

Лінгвокреативна діяльність – важливий компонент мовної свідомості. Вона, за словами М. П. Кочергана, має двояку спрямованість, тому що при створенні нової мовної одиниці людина завжди використовує щось вже наявне в поданій мові [12, с. 81]. Лінгвокреативне мислення, представляючи собою гносеологічну діяльність, у своїй основі оперує асоціаціями, що народжуються на базі понять, закріплених в мовних значеннях. Відмінна риса створення мови полягає в тому, що практично мова ніколи не створюється на порожньому місці. Вона створюється завжди при наявності певної кількості слів і форм, що залишилися від попереднього стану. Цей залишок володіє двома характерними особливостями: з одного боку, він грає роль матеріальної бази для створення в мові нового, з іншого боку, він до певної міри обмежує сам процес лінгвотворчого мислення, ставлячи його в певні умови [12, с. 82].

Перебуваючи в залежності від стереотипів етнокультурної свідомості, мислення будь-якої людини завжди направлено на подолання етнічних стереотипів і пошук несподіваних і нестандартних асоціацій.

Розвиток мови можна розглядати як симбіоз двох полярних тенденцій: з одного боку, ми спостерігаємо збереження і стабілізацію системи мови, а з іншого – її зміну і адаптивність. Відзначаючи подвійність підходу до мови як динамічної системи, В. фон Гумбольдт зазначає, що за своєю дійсною сутністю мова є щось постійне і разом з тим в кожен даний момент минуше. Мова є не продукт діяльності (Ergon), а діяльність (Energeia) і являє собою постійно відновлювану роботу духу, спрямовану на те, щоб зробити артикульований звук придатним для вираження думки [25, с. 37].

Однак процес перетворення людиною своєї мови відбувається не плановірно, а, навпаки, спонтанно, під час повсякденної комунікації. Перш за все, динаміка цього процесу відображає розвиток індивідуальної компетенції, особистісного тезауруса і, безумовно, є запорукою успішного спілкування в конкретній комунікативній події. Дійсно, цей процес можна вважати довільним і людина вільна вибрати будь-які форми вираження. При такому підході мовні зміни – це випадковий результат ненавмисних дій людини, спрямованих на адаптацію мови до цілей і завдань спілкування, але разом з тим він обмежений рамками існуючої мовної компетенції і певної комунікативної ситуації.

Таким чином, мовна модифікація відбувається на трьох рівнях:

- когнітивно-дискурсивному (асоціативно-сміслової мотивація);
- комунікативно-прагматичному (потреби, інтенції цього мовного перетворення);
- системно-функціональному (механізм створення заданого комунікативного ефекту) [22, с. 76].

Когнітивно-дискурсивна природа мовної модифікації полягає у вирішенні певного когнітивного завдання в дискурсі, що складається в породженні неофраземи в процесі асоціативно-сміслової мотивації дискурсивної діяльності, яка і відбирає необхідні мовні засоби; причому їх невідповідність даній комунікативній події змушує мову створювати нетрадиційні образи і смисли, сприяє формуванню нових пластів побутування фразем в дискурсивному просторі нашого мовлення за рахунок розширення смислової і структурної дистрибуції [27, с. 66].

Адекватне сприйняття закодованої в тексті інформації адресатом передбачає ідентичність його висновків, зроблених отримувачем інформації після ознайомлення з експліцитно оформленою частиною повідомлення і декодування імпліцитних елементів значення, які містяться в тексті, до задуму автора. Сприйняття імпліцитної інформації вимагає наявності в свідомості адресата певних фонових знань як універсального, так і

національно-культурологічного характеру, які лежать за межами цього повідомлення, але певним чином пов'язані з ним.

Використання автором модифікованих фразеологізмів у процесі текстопородження пов'язано з образним мисленням автора, з його інтенцією включити у своє лінгвокреативне мислення не тільки явні, але і приховані властивості номінованих об'єктів, які, представляючи предмет в іншому ракурсі, реалізують нову систему смислових зв'язків і відносин. Виходячи з якогось комунікативно-прагматичного завдання, автор відбирає ті мовні засоби, а при необхідності і модифікує їх, які адекватно передають потрібну інформацію і надають певний вплив на реципієнта.

Ця думка виходить з того, що лінгвокреативне мислення створює умови для породження нових смислів на базі маніпуляцій семантикою вже існуючих мовних одиниць. Для позначення нових понять або будь-яких відносин між поняттями мова не завжди вдається до оригінальних, нових композицій фонем, до пошуків ще не використаних поєднань. Зазвичай для цих цілей використовуються вже існуючі знаки, котрі піддаються при цьому різному роду перетворень і переосмислень [8, с. 32].

На думку Ю. А. Зацного, модифіковані фразеологізми не випадають із системи фразеології і не є випадковими аномаліями, а впливають з властивих їй (фразеології) властивостей [14, с. 11]. У процесі мовного функціонування актуалізується лише певний обсяг інформації, номінативно закріпленої за фразеологізмом, і учасники комунікації інтерпретують її виходячи з власної мовної компетенції і фонових знань, доповнюють їх особистими уявленнями, оцінками і асоціаціями. Це свідомий вибір одного або декількох релевантних ознак з безлічі потенційно можливих альтернатив, які в сукупності складають концептуальну структуру знаку.

Яким би змінам не піддавалася фразеологічна одиниця в тексті, в кінцевому рахунку вона обмежена тим, що потенційно закладено в її семантичній структурі, і яким б прирощеннями сенсу вона не піддавалася,

вони завжди мотивовані або потенційними семантичними ознаками, або надзвичайними умовами її функціонування [5, с. 41].

Таким чином, модифікація не призводить до дефразеологізації, якщо не зачіпається обсяг інваріативності, що забезпечує її тотожність. При цьому тотожність одиниць не порушується, якщо розбіжності в плані вираження і в плані змісту не створюють самостійну знакову функцію, не змінюють референтну співвіднесеність одиниці її системної значущості [32, с. 78].

Здатність фразеологізму створювати складні семантичні зв'язки, засновані на різних асоціаціях, багато в чому визначив метод подієво-дискурсивного аналізу, що застосовується в даному дослідженні. В першу чергу увага приділяється вивченню корелятивних зв'язків фразеологізму з елементами його реалізації в певному контексті. Отримані при цьому дані доповнюються релевантною інформацією, що міститься у відповідному прагматичному контексті або комунікативну подію соціокультурної взаємодії, яка в змістовному плані виходить за межі вербального контексту і розуміється як набір значущих для даного мовного акту характеристик. Останні включають в себе адресанта і адресата, їх особистісні та соціальні характеристики, інші аспекти соціальної ситуації [29, с. 213], що відображають відомості про позамовну ситуацію, умови і мету комунікативної події.

Разом з тим інформативний потенціал дискурсивної фразеологічної одиниці корелює не тільки з денотатом, а й з додатковими асоціативно-емоційними елементами, які існують в лінгвокультурній спільноті. Звідси, інтерпретація імпліцитної текстової інформації спирається на сукупність мовних і позамовних знань адресата, його вміння їх сприймати. Схожі фонові знання, спосіб життя, звичні конотації, соціально-значущі стереотипи, прийняті в цій лінгвокультурній спільноті, полегшують адресату процес розгортання інформації, що міститься в імпліцитній конструкції, і дозволяють йому легко зрозуміти комунікативні інтенції автора.

У ході модифікації індивідуальні авторські асоціації накладаються на узуальний фразеологічний образ і можуть не тільки доповнювати або конкретизувати віртуальний фразеологічний образ, але і контрастувати з ним. При цьому не відбувається дефразеологізація, тому що зберігається константність підстави образу, закріпленого за фразеологізмом у відповідному фреймі [14, с. 65].

Спілкування виявляється можливим тільки при наявності в свідомості кожного комуніканта когнітивних структур культури даного мовного колективу. Ми згодні з Е. В. Рижкіним, що саме фрейм, який зберігає пам'ять про вихідну ситуацію, що лежить в основі певної фразеологічної номінації, окреслює межі і обсяг її інформативного потенціалу, включаючи потенційно можливі актуальні смисли, а також визначає стратегію її комунікативної актуалізації і межі її можливої модифікації [23, с. 15]. При всьому різноманітті і очевидною довільністю модифікацій, вони не можуть бути абсолютно непередбачуваними, так як всі вони мотивовані як мовними, так і позамовними факторами.

Це обумовлено ще і тим, що лінгвокреативним є не тільки процес модифікації фразеологізму, а й процес його розуміння. Адекватне декодування релевантної інформації, імпліцитно представленої в семантиці фразеологізму, пов'язано перш за все зі здатністю людини побудувати асоціативні і логічні зв'язки між звуковою формою фразеологізму і певним конвенціональним концептом, співвіднести його зі своїм особистим знанням даного фрагмента дійсності і на цій підставі доповнити конкретними, в тому числі емотивно-оцінними ознаками [34, с. 96].

У процесі декодування інформації, яка може бути виражена в тексті як в експліцитній, так і імпліцитній формі, адресат апелює до особистого досвіду, щоб оцінити передане повідомлення. Крім обробки та інтерпретації інформації, що повідомляється, адресат активує і когнітивні передумови, так звану «внутрішню когнітивну інформацію» [2, с. 17], а саме: особисті

переконання, установки, мотивації адресата, пов'язані з обробкою тексту даних.

Залучення особистих структур знань, досвіду, пресупозицій, наявних в пам'яті людини, допомагає вибудовувати в її свідомості певне ментальне уявлення про фрагмент дійсності. Як бачимо, поданий фрагмент стає когнітивною підставою обробки відповідного дискурсу, причому осмислення і інтерпретація представленої в повідомленні інформації здійснюється в рамках широкого соціокультурного контексту [9, с. 2].

Інакше кажучи, фразеологізм пов'язаний з фреймом, який активізує певний пакет інформації в свідомості комунікантів в процесі спілкування. Така інформація, як правило, включає різного роду знання – мовні і позамовні, конвенційні і індивідуальні, при відсутності яких розуміння повідомлення було б неповним. Ідея діалогічності розуміння належить німецькому мислителю і гуманісту В. фон Гумбольдту, який зазначає, що люди розуміють один одного не тому, що передають співрозмовнику знаки предметів, і навіть не тому, що взаємно налаштовують один одного на точне і повне відтворення ідентичного поняття, а тому, що взаємно зачіпають один в одному одну і ту ж ланка чуттєвих уявлень і початків внутрішніх понять, торкаються до одних і тих же клавіш інструменту свого духу, завдяки чому у кожного спалахують у свідомості відповідні, але не тотожні смисли [8, с. 165].

Отже, важливою обставиною комунікативного функціонування фразеологізму є взаємозумовленість дискурсу і фразеологізму. У кожному дискурсі реалізуються конкретні можливості фразеологізму; в той же час функціональні властивості, характерні для кожного фразеологізму, накладають обмеження на типи дискурсів, в яких він може вживатися. Звідси, контекстна свобода і пов'язана з нею автосемантичність фразеологізмів – не більше як необхідні умовності, і мовна одиниця наділена ними в такій мірі, яка дозволяє їй переходити з контексту в контекст, брати участь в нових актах сенсотворення [2, с. 14].

Нова інформація про фрагмент дійсності, з урахуванням індивідуальних знань і уявлень про нього автора, нерідко надходить від модифікацій фразеологізмів, які часто слугують інструментом представлення їх в дискурсі. У концептуальній структурі, у використовуваному при цьому фразеологізмі, відбувається перегрупування ознак, яке супроводжується перенесенням концептуального фокусу з ознаки, акцентованої в кодифікованій номінації, на ознаку, що є релевантним в даному дискурсі. Як бачимо, відбувається створення нових знань в процесі когнітивно-дискурсивного освоєння і інтерпретації дійсності.

Таким чином, модифікація є різновидом актуалізації, яка забезпечує розгортання інформативного потенціалу фразеологізму, експлікуючи його комунікативно релевантним змістом, обумовленим конкретними соціокультурними умовами.

2.2 Аналіз принципів модифікації англomовних прислів'їв на прикладі медіадискурсу

У цьому підрозділі представимо аналіз принципів модифікації англomовних прислів'їв на прикладі медіадискурсу.

У вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці існує значна кількість фундаментальних досліджень прислів'їв. Високий інтерес до даних мовних одиниць багато в чому пояснюється їх культурно-історичною цінністю і частим зверненням до них в мові та мовленні. Прислів'я та приказки переважно вивчаються в рамках пареміології і фразеології, однак сьогодні дослідження набувають все більш міждисциплінарного характеру: активно використовуються досягнення семіотики, лінгвокультурології, психології, соціолінгвістики та інших областей науки. Останнім часом в світлі розвитку когнітивної лінгвістики і теорії дискурсу поширення отримав дискурсивно-прагматичний підхід до дослідження паремій.

Дискурс являє собою вербалізовану мовленнєву діяльність, що включає в себе не тільки власне лінгвістичні а й екстралінгвістичні компоненти [24, с. 7]. Дискурс можна розглядати як когнітивний процес, оскільки він включає в себе особливості подачі інформації, а також особливості її сприйняття [24, с. 9]. Тому дискурс може і повинен розглядатися з позицій прагматики. Прагматичний підхід передбачає аналіз мовних висловлювань як дій, покликаних створити певний вплив на адресата. Крім того, при аналізі дискурсу великого значення набувають соціокультурні та національні характеристики учасників комунікації, умови мовленнєвого спілкування, мети і завдання мовця і можливі варіанти інтерпретації сказаного адресатом.

Повноцінне вивчення особливостей використання і функціонування прислів'їв і приказок в дискурсі також неможливо без обліку як лінгвістичних, так і екстралінгвістичних чинників. Паремії відносяться до класу прецедентних феноменів і володіють усіма їхніми властивостями:

- по-перше, вони добре відомі всім представникам національної лінгвокультурної спільноти;
- по-друге, актуальні в когнітивному (пізнавальному і емоційному) плані;
- по-третє, звернення до них постійно поновлюється в промові представників національної лінгвокультурної спільноти [11, с. 13].

Знання, більш-менш усвідомлене, носіями мови прецедентних текстів чи мовних сутностей, ув'язнених в прислів'ях і приказках, пояснюється народним походженням паремій. О. Ю. Дубенко зазначає, що прислів'я не просто вислів, воно висловлює думку народу. У ньому міститься народна оцінка життя, спостереження народного розуму [13, с. 147]. Таким чином, паремії володіють найважливішою кумулятивною функцією, фіксуючи колективний досвід людей, що надає їм високу культурно-історичну цінність.

Прислів'я і приказки дозволяють образно і лаконічно висловити базові людські цінності, які часто збігаються в різних культурах (наприклад, *В гостях добре, а вдома краще – East or West, home is best; Anetum приходить*

nid час їжі – Appetite comes with eating і ін). Однак існують і унікальні паремії, виникнення яких пов'язане з конкретною історичною подією або місцевим звичаєм. Так, англійське прислів'я *As well be hanged (hung) for a sheep as a lamb* є відгомонам старого англійського закону, за яким крадіжка вівці каралася стратою через повішення [39]. Таким чином, паремії, з одного боку, сприяють кращому розумінню і ефективній взаємодії між людьми, які належать до одного лінгвокультурного простору, з іншого – можуть стати бар'єром в процесі міжкультурної комунікації.

Прислів'я та приказки сьогодні є одним з головних лінгвістичних прийомів, що використовуються для досягнення прагматичного ефекту медіа-текстів, який полягає в маніпулюванні свідомістю цільової аудиторії. Ця властивість має особливо велике значення для медіа-дискурсу, основна функція якого полягає у впливі на адресата [24, с. 9].

У сучасному суспільстві засоби масової інформації відіграють важливу роль, адже вони стали головним засобом передачі інформації та передачі культури зокрема, тож вважаємо за доцільне розглянути принципи модифікації прислів'їв у ЗМІ. Крім того, аналіз прислів'їв в дискурсі ЗМІ проливає світло на семантичну і прагматичну складові застосування прислів'їв.

Дискурсивно-прагматичний підхід до аналізу паремій в пресі дозволяє виявити особливості використання прислів'їв і приказок в рамках того чи іншого видання. Дискурс газети або журналу представляє собою складне комунікативне явище, що включає в себе і соціальний контекст, і характеристики учасників комунікації, і різні стратегії, що лежать в основі виробництва новин в даній газеті [11, с. 16]. Тому для кожного ЗМІ характерний особливий тип подачі інформації, використання певних лексичних засобів і стилістичних прийомів.

Так, наприклад в дискурсі газети “The Economist” часто зустрічаються прислів'я, що відображають такий базовий концепт людської свідомості, як «дім». Звернення до базових концептів, як правило, зрозуміле і близьке всім

представникам аудиторії, але при цьому паремії, до складу яких входить даний концепт, в силу його універсальності, стають занадто відомі і втрачають свою експресивність. Для залучення уваги аудиторії і створення певного стилістичного ефекту автори нерідко вдаються до використання антиприслів'їв, тобто пародій на традиційні прислів'я, в заголовках статей.

У наступних прикладах з газети “The Economist” обіграються прислів'я *Home is where the heart is* і *Charity begins at home*.

У статті “Housing. Home is where the money is” використовується дане модифіковане прислів'я: *Home is where the money is. High house prices make life difficult for Londoners and threaten the city's prosperity* [60].

У статті “Politics begins at home. A new political landscape is emerging: local, energetic and mistrustful” автором використовується таке модифіковане прислів'я: *Politics begins at home* [65].

У статті “New sources of aid. Charity begins abroad. Big developing countries are shaking up the world of aid” автором використовується таке модифіковане прислів'я: *Charity begins abroad* [63].

Прислів'я *A Rolling stone gathers no moss* [69] використовується в заголовку статті *THE INDEPENDENT*. Це прислів'я зазвичай відноситься до людини, яка подорожує або часто змінює роботу, тому відрізняється безвідповідальністю і відсутністю постійного місця проживання. Вживання прислів'я в цій статті обумовлено декількома причинами. По-перше, прислів'я набуває буквального значення і відноситься до особняка Whornes Place, який змінив своє становище, перемістившись в XVIII столітті з Кента в Суррей, що врятувало особняк від «обростання мохом». По-друге, в статті згадується менеджер британської рок-групи The Rolling Stones, який проживав в особняку у певний період свого життя.

У розгорнутому вигляді прислів'я використовується тільки в назві, але відсилання до музичної групи дозволяє реалізувати потенціал прислів'я, так як створює в уяві читача необхідну картину завдяки образності прислів'я.

У статті *Do not gather negative 'moss'*, опублікованій в щоденній газеті *Southeast Missourian*, поширеної в Міссурі, автор пропонує альтернативне значення прислів'я:

Mankind can gather all kinds of moss or baggage – as he goes or he can rid himself of the unpleasantness in his mind, as he moves [66].

Під “*moss*” автор статті розуміє психологічний багаж, який кожна людина має при собі, і говорить про необхідність переглянути його зміст, позбутися від непотрібних, негативних вражень, емоцій. У цій статті прислів'я виконує функцію настанови, рекомендації, яку автор надає в статті.

Представимо наступне прислів'я: *The Devil finds work for idle hands to do* [49], яке буквально означає, що диявол знайде заняття для бездіяльних рук. Прислів'я використовується в статті британської щоденної газети *Daily Mail* “*Drugs in drones, corrupt officers and deaf ministers: If inmates spent every weekday doing a full day's work, prisons would not be in such a state, writes ANN WIDDECOMBE*” в наступному контексті:

One of my Granny's favourite maxims was 'the Devil finds work for idle hands'. On that basis the current outbreak of violence and disorder in British prisons, where idleness too often takes up too much of each day, has been waiting in the wings for some time [55].

Прислів'я використовується, щоб продемонструвати проблему стану в'язниць в Британії, а саме незайнятість ув'язнених, що призводить до заворушень. Проблема перенаселення тюрем актуальна для Британії останнім часом, що сприяє появі нових статей про їх стан. Таким чином, в даному випадку прислів'я дозволяє автору лаконічно і образно висловити своє ставлення до проблеми.

Наведемо приклад використання прислів'я: *You can not make an omelette without breaking eggs* [49], яке буквально перекладається «не можна приготувати яєчню не розбивши яєць». У статті “*Scientists discover way to unboil eggs*”, опублікованій в *New York Daily News*, прислів'я використовується в наступному вигляді:

You can not make an omelet without breaking a few eggs or, in this case, unboiling them. Scientists from the University of California-Irvine and the University of Western Australia have found a way to untangle the proteins that come together when egg whites are cooked, and they say the process could reduce costs for cancer treatment and have a great impact on the biotechnology industry [64].

За допомогою прислів'я вводиться останнє наукове відкриття, яке полягає в можливості повернення яєць в їх сирий стан. У такому випадку прислів'я втілює своє буквальне значення. Вживаючи прислів'я, автор привертає увагу до наукового відкриття, дозволяє йому стати більш доступними для читача.

В якості ще одного прикладу може служити застосування прислів'я *Those who live in glass houses should not throw stones* [49], яке означає: не варто критикувати людей, якщо ви самі маєте такі недоліки. Прислів'я використовується в канадському журналі *Edmonton Journal* у статті "*The debate over Edmonton Oilers fans and Stanley Cup Playoff officiating: A "bad look" on whom?*":

I do not often comment on the work of other writers or broadcasters, at least not on work that I may disagree with. To be transparent: I am both a writer and a broadcaster. And generally speaking, my view on this subject is "those who live in glass houses should not throw stones ". A lot of what we do is subjective, and in some cases (if we are a columnist versus a reporter) opinion-based. One of things that makes journalism valuable is a divergence of that opinion [58].

Автор статті, розмірковуючи над коментарями після хокейного матчу, висловлює думку про те, що будучи письменником і радіоведучим, він не вважає за потрібне критикувати колег, так як розбіжність у поглядах є невід'ємним компонентом журналістики. В якості аргументації наводиться прислів'я, яке як авторитетне джерело відіграє велику роль у переконанні читача у своїй позиції, що і використовує автор.

Наведемо наступний приклад прислів'я *A whistling woman and a crowing hen are neither fit for God nor men* [49]. Назва замітки американського блогу "*Easilyriled*" містить модифіковане прислів'я: *A girl that whistles and a hen that crows, makes her way wherever she goes*. Прислів'я присутнє і в тексті замітки: *A whistling girl and a crowing hen, will always come to a bad end*. Автор посилається на бабусю як на носія даної мудрості, людини, яка застосовує дане прислів'я в своїй мові.

Автор протиставляє два прислів'я, відзначаючи, що перший варіант прислів'я більше відповідає його характеру. Розповідаючи про свою непросту долю, автор блогу запевняє, що необхідно вчитися «свистіти», маючи на увазі розвиток в собі сил кидати виклик несхваленню оточуючих, чому сприяв в даному випадку радикальний фемінізм, що може привести до успіху:

It was powerlifting that reconciled me and my wheezy, clumsy body, and it was the women's movement, it was radical feminism, in fact, that taught me how to be a woman. These two pursuits weave together a way into a movement of women building a world of women, for women. This movement gave me many examples of womanhood that are not feminine or masculine-and women who were outside, strong, loud and taking up space. Girls that whistle, hens that crow, making our way, wherever we go. I did not become a boy, after all. I learned to whistle [57].

Значення свисту в даному прикладі значно розширюється, включаючи в себе не тільки сам процес свисту, але і інші упередження в суспільстві, таким чином, автор виступає проти підвалин, які перешкоджають жінкам реалізовувати свій потенціал, бути самими собою. Прислів'я, таким чином, проходить червоною ниткою в тексті, сприяє розкриттю проблеми, демонструє особливості характеру автора.

Зауважимо, що у сучасному суспільстві принципи модифікації прислів'їв здійснюється саме у мові ЗМІ, адже вона виступає одним з головних засобів передачі інформації у наш час.

Таким чином, дискурсивно-прагматичний підхід до дослідження паремій в медіа-дискурсі передбачає врахування людського фактору в мові, увагу до характеристик читацької аудиторії і вивчення творчого використання паремій. Серед основних прагматичних функцій прислів'їв і приказок можна виділити наступні: привернення уваги аудиторії до тієї чи іншої теми; вираз авторського відношення, оцінки; створення певного стилістичного ефекту, який може виражатися в підвищеній експресивності і емоційності тексту, індивідуальному авторському стилі, що має велике значення для якісної журналістики. Використання прислів'їв і приказок в дискурсі ЗМІ спрощує сприйняття подій, підганяючи їх під певні стереотипні моделі, і одночасно надає їм додаткові смисли, поміщаючи текст в більш широкий історико-культурний контекст. Максимальний прагматичний ефект досягається при творчому використанні паремій.

Отже, подієво-дискурсивний простір розуміється нами як якийсь багатовимірний і багаторівневий фрагмент мовної картини світу і в цій якості є проміжною ланкою між мовою і мовленнєвою діяльністю комунікантів. З одного боку, він пов'язаний із семантичним простором мови (вербалізованою частиною концептосфери), а з іншого – з комунікативною подією (довербальною частиною концептоутворення), що підлягає актуалізації мовною свідомістю в процесі вербалізації дискурсивної ситуації. У процесі такої актуалізації здійснюється інтеграція позамовних і мовних чинників текстопородження, що викликають відповідні фразеологічні модифікації. У процесі такої інтеграції здійснюється не тільки відбір номінативних мовних знаків, а й формально-сміслові модифікації, під якими розуміються не просто їх перетворення і видозміни, але і придбання ними нових властивостей.

Нами було зазначено, що фразеологічні модифікації реалізуються в актуальному мовленнєвому просторі і залежать від когнітивно-мовної інтерпретації знакової ситуації та моделювання комунікативної події у вигляді дискурсивної ситуації, що включає: 1) комунікантів (адресанта і

адресата); 2) комунікативні наміри мовця, його мотиви, цілі спілкування; 3) умови місця і часу; 4) відносини між комунікантами; 5) пресупозиції, тобто фонові знання.

Аналіз теоретичних джерел показав, що під час інтерпретації фразеологічних модифікацій ми виходимо з того, що семантика фразеологізму відображає культурно-історичні традиції носіїв мови, практичний досвід особистості, що говорить на даній мові. Фразеологізми є цілим текстом, оскільки їх породження відбувається в процесі переосмислення та інтерпретації світу. Іншими словами, семантика фразеологізму є особливою інформаційною структурою, потужним засобом компресії, завдяки якому дані одиниці здатні передати такий обсяг інформації про пізнаваний об'єкт на рівні фрази, який може бути порівнянний з цілим текстом.

Нами було зазначено, що виділяють два види подібних модифікацій: перетворення, зберігають тотожність стійкої конструкції і закріплені узусом як варіанти або варіації; перетворення ситуативні, викликані певними установками адресанта в конкретному акті вербальної комунікації.

Нами було визначено, що модифікація є різновидом актуалізації, яка забезпечує розгортання інформативного потенціалу фразеологізму, експлікуючи його комунікативно релевантним змістом, обумовленим конкретними соціокультурними умовами.

Серед основних прагматичних функцій прислів'їв і приказок можна виділити наступні: привернення уваги аудиторії до тієї чи іншої теми; вираз авторського відношення, оцінки; створення певного стилістичного ефекту, який може виражатися в підвищеній експресивності і емоційності тексту, індивідуальному авторському стилі, що має велике значення для якісної журналістики. Використання прислів'їв і приказок в дискурсі ЗМІ спрощує сприйняття подій, підганяючи їх під певні стереотипні моделі, і одночасно надає їм додаткові смисли, поміщаючи текст в більш широкий історико-культурний контекст.

Тож, у сучасному суспільстві принципи модифікації прислів'їв здійснюється саме у мові ЗМІ, адже вона виступає одним з головних засобів передачі інформації у наш час.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ НА ПРИКЛАДІ МЕДІАДИСКУРСУ

3.1 Способи перекладу англомовних прислів'їв

Протягом багатьох століть у вигляді перекладу відбувається успішне встановлення міжкультурної комунікації між людьми. Саме поняття «переклад» є творчий процес і носить суб'єктивний характер, так як перекладач інтерпретує текст так, як він його розуміє [46]. Для того, щоб здійснити цей процес, перекладач повинен володіти не тільки професійними навичками трансляції письмового та усного тексту, він також повинен володіти екстралінгвістичними знаннями [15, с. 65]. Таким чином, для якісного перекладу пареміологічних одиниць хороший перекладач повинен не тільки розуміти сенс перекладного тексту, а й володіти фразеологічним багатством мови, на яку здійснюється переклад.

Для розгляду способів перекладу пареміологічного фонду мови необхідно знати визначення деяких понять, що стосуються теорії перекладознавства. Перш ніж почати переклад, перекладач повинен вибрати певну стратегію, яка допоможе йому домогтися бажаного результату. У практиці перекладу поняття перекладацької стратегії утвердилося давно. Під ним розуміється порядок і суть дій перекладача при перекладі конкретного тексту. Іноді в цьому випадку застосовується поняття «дії перекладача» [42, с. 208].

Труднощі перекладу фразеологізмів починаються з їх розпізнавання в тексті. Подвійне, а то й потрійне «дно» фразеологічної одиниці пояснюється багатоступінчатістю семіотичного процесу позначення, що співвідноситься з фразеологізмом. Наприклад, англійський вираз “*to come through with flying colours*” має безпосереднє значення «пройти весь шлях під прапором, який розвивається»; у той же час ця одиниця має стійке переосмислене значення

(«друге дно» фразеологізму) «успішно завершити справу», а в деяких ситуаціях може виражати також і ще більш емотивно забарвлений зміст «показати характер, діяти з відкритим забралом» («третє дно») [19, с. 166]. Після того, як перекладач знайшов в тексті фразеологічну одиницю, він повинен спробувати знайти їй еквівалент або готову відповідність у мові перекладу. Еквівалентом слід вважати постійний рівнозначний відповідник, як правило, який не залежить або мінімально залежить від контексту [18, с. 38]. Вчені, які займаються дослідженням пареміології стверджують, що існує пареміологічна еквівалентність, яка дозволяє знайти інтерпретацію для прислів'я в іншій мові, підшукати семантично-еквівалентний вираз.

За допомогою електронних, білінгвальних і полілінгвальних пареміологічних словників можна швидко відшукати необхідний еквівалент. Грецькі вчені О. Цакнакі, І. Міхаїлідіс і Т. Кіріакопулу створюють програму, яка дозволить розпізнавати пареміологічні вирази в перекладному тексті. В основі програми лежить принцип еквівалентності пареміологічних одиниць. За словами авторів програми, прислів'я є стійкими, неподільними поєднаннями, відповідно, створення певної бази даних стане вирішенням проблеми їх автоматичного розпізнавання в тексті. Вони виділили специфіку еквівалентності пареміологічних одиниць:

- еквівалентність на лексичному, синтаксичному та ситуаційному рівнях;
- ситуаційна еквівалентність з різним лексичним і синтаксичним змістом;
- наявність двох і більше еквівалентних варіантів в перекладі;
- безеквівалентність або відсутність еквівалентів [43, с. 78].

Безумовно, в тих випадках, коли прислів'я представлено у скороченій формі або його сенс спотворений, автори вважають машинний переклад неможливим, вважаючи, що в такому випадку єдино вірною стратегією стане напівавтоматизований переклад [48, с. 67]. Однак при машинному перекладі з використанням автоматизованих програм розпізнавання, перекладач сам

повинен бути залучений до цього процесу, оскільки при будь-якій зміні оригіналу, проблема пошуку еквівалента збільшується багаторазово. Отже, знаходження відповідності не є вирішенням проблеми перекладу пареміологічних одиниць. Перекладач повинен брати безпосередню участь при здійсненні автоматизованого перекладу, якщо оригінальний варіант прислів'я був спотворений або замінений. У такому випадку, процес пошуку еквівалента буде досить трудомістким, оскільки він має на увазі роботу з довідковою літературою та залучення фонових знань перекладача. Крім усього іншого, якщо компоненти пареміологічного виразу в подальшому обіграються, саме відповідність або «еквівалент» може стати перешкодою для перекладача. Поряд з цим, при виникненні труднощів з передачею багатозначних прислів'їв на іншу мову, перекладач може звернутися до дослівного перекладу [16, с. 43].

Дослівний переклад може бути застосований лише в тому випадку, якщо в результаті виходить вираз, образність якого легко сприймається читачами мови перекладу і не створює враження неприродності і невластивості загальноприйнятим нормам мови перекладу. Наприклад, при перекладі з англійської мови на українську таких одиниць як *“put the cart before the horse”* і *“people who live in glass houses should not throw stones”* можна вжити дослівний переклад.

У підсумку, перша одиниця може бути перекладена як «поставити віз попереду коня», а друга одиниця як «люди, що живуть в скляних будинках, не повинні кидатися камінням».

Також перекладач може застосувати описовий переклад. Описовий переклад зводиться до перекладу не самого фразеологізму, а його тлумачення, як це часто буває взагалі з одиницями, що не мають еквівалентів у мові перекладу [47]. Це можуть бути пояснення, порівняння, описи, тлумачення – всі засоби, що передають в гранично ясній і короткій формі зміст фразеологічної одиниці, все з тим же незмінним прагненням до фразеологізації або хоча б натяку і на конотативне значення.

У контексті цей шлях перекладу самостійного значень не має, тому в будь-якому випадку перекладач постарається вплести зміст фразеологічної одиниці в загальну тканину таким чином, щоб правильно були передані всі елементи тексту в цілому, тобто вдасться до контекстуального перекладу.

Говорячи про прийоми фразеологічних одиниць і виборі між ними, розглянемо ще два поняття: контекстуальний переклад і вибіркового перекладу.

У застосуванні контекстуального перекладу до фразеології А. В. Кунін користується терміном «обертональний» переклад, а Я. І. Рецкер – «контекстуальна» заміна [17, с. 65].

Найчастіше про контекстуальний переклад ми згадуємо, звичайно, при відсутності еквівалентів і аналогів – коли фразеологізм доводиться передавати нефразеологічними засобами. Наприклад, одиниця «білий квиток» не має відповідності в болгарській, англійській та німецькій мовах, і ймовірно, в інших мовах; в словниках така одиниця передана калькою з поясненням або описово. Для контекстуального перекладу цей шлях не підходить: «гола» калька нічого не дає читачеві, а осмислення важко вмістити в текст; виноска ж, на наш погляд, не завжди доречна. Тому краще буде «обійти» саме поєднання, даючи в тексті зрозуміти, що мова йде про звільнення від військової служби, при цьому зробити це потрібно в такій формі, щоб не пропустити натяк на відповідну конотацію – зневага, співчуття чи інші відтінки модальності.

Вибірковий переклад у Ю. Катцер і А. В. Куніна протиставлений моноеквівалентному перекладу і вільному перекладу; в цій площині він має своє виправдання [20, с. 76]. Ми вважаємо за краще розглядати його в дещо іншому плані: не як переклад стійкого сполучення слів за допомогою одного з можливих фразеологічних синонімів, а ширше – як неминучий початковий етап будь-якого перекладу стійкого сполучення, та й перекладу взагалі.

Перекладачі підбирають переклад, спираючись зазвичай на словникові (відомі, загальноприйняті – за ними не обов'язково звертатися до словника)

відповідності, в першу чергу варіанти, тобто синоніми або близькі значення багатозначних фразеологічних одиниць.

Наприклад, «рукою подати» перекладається на більшість мов тільки в просторовому значенні – «близько», але, як і саме прислівник «близько», ця фразеологічна одиниця може мати і тимчасове значення: «до початку спартакіади рукою подати». Може трапитися, що відповідність не підходить до контексту, в тому числі і фразеологічні еквіваленти, і в такому випадку доводиться шукати інші, нефразеологічні засоби [37, с. 96].

При перекладі фразеологічних одиниць необхідно дотримуватися стилістичної і жанрової однорідності з фразеологічною одиницею оригіналу, шукати фразеологічну одиницю, яка характерна для аналогічного оточення мови перекладу.

Наприклад, французьке *passer Parme a gauche* або відповідне англійське *to go West* – померти. Цей фразеологізм виник у військовому жаргоні і зберіг характерний відбиток військової середовища. У фразеологічному словнику А. В. Куніна цей фразеологізм з його численними синонімами має цілий список синонімічних відповідностей: померти, випробувати долю всього земного, відправитися на той світ, відправитися до праотців, розквитатися з життям, піти на спокій, покинути цей тлінний світ, протягнути ноги [15, с. 58]. Для перекладача вся складність полягає в тому, що йому необхідно з такої великої кількості і різноманітності синонімів вибрати саме той, який зміг би передати повноцінний сенс вихідної одиниці.

Таким чином, ми розглянули способи перекладу пареміологічних одиниць. Для того, щоб переклад вийшов адекватним, спочатку перекладач повинен вдатися до пошуку еквівалентної одиниці на мові перекладу. Однак, складність полягає в тому, що число таких відповідностей дуже обмежене. Якщо у мові перекладу немає такої одиниці, то перекладачеві слід звернутися до іншого методу перекладу. Але перекладач зобов'язаний пам'ятати, що в кінцевому підсумку, повинна вийти така одиниця на мові перекладу, яка зможе донести правильний сенс вихідної одиниці до аудиторії.

3.2 Труднощі перекладу англомовних прислів'їв

У цьому підрозділі звернемося до труднощів перекладу англомовних прислів'їв на прикладі медіадискурсу.

Проведений порівняльний аналіз включав два етапи: виявлення пареміологічних модифікацій в тексті оригіналу та зіставлення з текстом перекладу.

Виявлені на першому етапі пов'язані словосполучення виявилися здебільшого фразеологізмами. Деякі були зафіксовані також в словниках прислів'їв як англійські паремії.

Наприклад, вираз *God's own truth* є варіантом фразеологічної одиниці *God's honest truth* і елементом прислів'я *Seeing is believing, but feeling is the God's own truth* – *Бачити - значить вірити, але почуття / переживання / любов – ця правда належить Богу*. Фразеологічна одиниця *to drive a wedge between* (вбити клин між) є частиною англійського прислів'я *One wedge drives another* (дослівний переклад – «*один клин вибиває інший*»), і, ймовірно, була використана для її перекладу. Наведені приклади демонструють виявлені типи варіювання: лексичні заміни або семантичну трансформацію, а також структурну модифікацію – скорочення компонентного складу, або імплікації.

На другому етапі аналізу зіставлялися фрагменти тексту оригіналу і перекладу, що містять виявлені паремії і їх трансформи, аналізувався вибір способу перекладу, його кореляція з типом варіювання.

Звернемося до розгляду прикладів.

Several top American officials openly suggested such cooperation could forge a path to renewed engagement with Tehran. Yet this proposal quickly ran into significant domestic and foreign barriers, before the entire Nabucco project stalled [72].

Деякі високопоставлені американські офіційні особи тоді відкрито заявляли, що подібна співпраця могла б закласти основу для відновлення контактів з Тегераном. Але ця пропозиція практично відразу зіткнулася зі

значними внутрішніми і зовнішніми перешкодами, а потім і сам проект «Набукко» застопорився.

У тексті англійської статті використано словосполучення *forge a path* (дослівний переклад: «викувати / планомірно просувати дорогу / стежку / шлях»), не зафіксоване в словниках як колокація або фразеологічна єдність. Вираз може відноситися до китайського прислів'я:

A trail through the mountains, if used, becomes a path in a short time, but, if unused, becomes blocked by grass in an equally short time. Дослівний переклад: «стежка через гори при використанні стає дорогою через короткий проміжок часу, але якщо її не використовувати, покривається травою за той же час.

Цей вираз був використаний в промові Б. Обама у зміненому вигляді з розширенням компонентного складу:

Our task is to forge a path to the future that we seek for our children - to prevent mistrust or the inevitable differences of the moment from allowing that trail to be blocked by grass; to always be mindful of the journey that we are undertaking together [62].

Наше завдання – планомірно просувати дорогу в майбутнє, яке ми шукаємо для своїх дітей – щоб не дозволити недовірі або неминучим відмінностям справжнього моменту дозволити дорозі зарости травою; завжди пам'ятати про подорож, що ми робимо разом.

Ми визначаємо процитований пареміологічний трансформ як експлікацію. Надалі він починає використовуватися в ЗМІ зі скороченням компонентного складу, і ми визначаємо словосполучення *forge a path* як імплікації, структурно-семантичний варіант перекладеної з китайської мови на англійську паремію.

Звернемося до розгляду наступного прикладу:

It all adds up to a cautionary tale when a country puts too many eggs in one get-rich-quick basket [51].

Усе це доповнює розповідь-застереження про країну, яка складає занадто багато яєць в один кошик з метою швидкого збагачення.

У тексті англійської статті використовується трансформ паремії *Do not put all your eggs in one basket* (дослівний переклад: *Не клади всіх яєць в один кошик*). Такий варіант прислів'я відноситься до структурно-семантичного типу пареміологічних модифікацій, оскільки він утворений шляхом експлікації, а саме, за допомогою введення у вихідне прислів'я групи компонентів непередикативного характеру. При перекладі уривку, був використаний еквівалент прислів'я на мові перекладу. Також при перекладі був врахований впроваджений компонент, який привів до нової семантичної інтерпретації вихідної прислів'я.

Наступний приклад цікавий тим, що автор використовує трансформований фразеологізм:

The Federal Reserve's pursuit floose monetary policies since 2009 has been a misguided attempt to boost economic growth, and we will now reap the whirl wind [53].

Прихильність Федерального Резерву вільної кредитно-грошової політики з 2009 року була помилковою спробою активізувати економічне зростання, так що тепер ми будемо пожинати плоди.

Reap the whirl wind – це фразеологічний зворот, утворений від прислів'я *Sow the wind, reap the whirl wind* (дослівний переклад: *посієш вітер, пожнеш бурю*). Однак в такому контексті вживається інша лексема в складі перекладного еквівалента-фразеологізму – «плоди». Цей вибір обумовлений нормами літературної мови, а також доцільністю вживання вираження «пожинати плоди» для україномовного перекладу.

Звернемося до розгляду наступного прикладу.

Перетворення фразеологічної одиниці оригіналу відтворюється з використанням часткового аналога і в наступному прикладі:

... going round and round, as she phrased it, like a God-damn mulberry moth [68].

... обертаючись, смішно говорила вона, як проклятий метелик в колесі.

Використаний в оригіналі фразеологізм *go round in a circle* має два значення – «захопившись своїми проблемами, не помічати що відбувається навколо» і «ходити по колу, робити щось знову і знову без будь-якого успіху» походить від прислів'я *All things from eternity are of like forms and come round in circle*.

У поданому випадку можна говорити про комбінації декількох прийомів – алюзії при зміні компонентного складу з повтором одного з комплексів і використанні розширеної метафори. У перекладі ми знаходимо фразеологізм «крутитися, як білка в колесі» з заміною «білки» на «метелика» і введенням калькованих елементів англійського тексту. Відбувається накладення двох семантично схожих фразеологізмів: «як білка в колесі» і «як проклятий».

Зауважимо, що зазвичай переклад пареміологічних одиниць, які зустрічаються у прикладах медіадискурсу здійснюється за допомогою дослівного перекладу, оскільки не завжди вдається знайти другу можливість перекладу таких одиниць. Звернемося до розгляду прикладу.

The prime minister distinguished himself with wit, noting: "The moon is not seen when the sun shines" [68].

Прем'єр-міністр відзначився дотепністю, зауваживши: «Коли світить сонце, місяця не видно».

Дане прислів'я перекладено за допомогою кальки, яка дозволяє виділити образну основу фразеологічної одиниці.

Методом калькування можлива передача авторських фразеологічних одиниць, яких в медіатекстах зустрічається чимало, однак, цей спосіб можливий тільки тоді, коли в створених фразеологізмах образ, що лежить в основі фразеологічної одиниці, прозорий [45, с. 100]. Звернемося до розгляду прикладу:

As long observers of Home Retail, we remain less convinced of the strategic logic and rationale of such a deal. However, just as the beauty is in the eye of the beholder, value is in the eye of the bidder", said David Jeary, retail analyst [53].

Будучи давнім спостерігачем за діяльністю Home Retail, ми досі не впевнені в стратегічній логіці і раціональності даної угоди. Однак, подібно до того, як краса - в очах того, хто дивиться, вигода – в очах підрядника, – сказав Девід Джерсі.

У цьому прикладі поряд з таким прийомом перекладу використовується образне порівняння, що вимагає застосування лексичної трансформації. Таким чином, для перекладу прислів'я застосовуємо вибіркового еквівалент, а отриманий випадковий фразеологізм перекладаємо методом калькування.

У наступному прикладі використовується прислів'я *A whistling woman and a crowing hen, are neither fit for God nor men*, яке означає, що не годиться жінці брати участь у відверто чоловічій поведінці. Автор цієї статті розповідає про перевтілення курей різних фермерських господарств в півнів за допомогою зміни моделей поведінки.

A chicken changing from clucking to crowing, pecking and trying to have sex like a rooster is a rare beast, uncommon as hen's teeth. Proverbially, it does not bode well: " A whistling woman and a crowing hen, are neither fit for God nor men." [71].

Курка, що переходить від клякання до кукурікання, клювання та спроб зайнятися сексом, як півень, – рідкісний звір, незвичайний, як курячі зуби. Прислів'я не віщує нічого доброго: «Жінка, що свистить, і куриця, що кукурікає, не придатні ні для Бога, ні для чоловіків».

Вживання прислів'я у цьому контексті підкреслює актуальність теми. Контекст у цьому випадку доповнює прислів'я і демонструє його реалізацію з точки зору сільського господарства. У такому прикладі прислів'я служить відсиланням на авторитетне джерело народної мудрості. Перекладач у поданому випадку використовує дослівний переклад для передачі його на

мову перекладу, але тим самим він створює труднощі для розуміння читачами мови перекладу сенсу прислів'я. Ми вважаємо, що у поданому випадку доцільніше було б використати описовий переклад.

Перейдемо до розгляду найбільш частотних прислів'їв, які зустрічаються у медіадискурсі. Так, прислів'я *What can not be cured must be endured* означає, що не слід скаржитися в ситуаціях, які не можна виправити. У прислів'ї використовується модальне дієслово *can*, яке, відповідно до результатів аналізу, отримало найбільшого поширення в прислів'ях, і модальне дієслово *must*. У прислів'ї можуть бути замінені складові його частин. Наведемо приклади:

ROONEY BIN: Colds and cold weather can not be cured, must be endured [67].

Руні Бін: Холод і холодну погоду не можна вилікувати, їх потрібно витримати.

У поданому прикладі підмет, виражений відносним займенником *what*, замінюється на підмет, виражений конкретними іменниками *colds and cold weather*. Перекладач у цьому випадку використав прийом калькування.

Звернемося до наступних прикладів у яких прислів'я може бути використано без синтаксичних змін у своєму первісному вигляді.

"What can not be cured must be endured," said Segar's partner Caleb C. Willard – who also owned the famous Willard's Hotel in Washington D.C. - when a New York Times correspondent at Old Point asked him about the pending destruction of the landmark [56].

«Те, що неможливо вилікувати, треба пережити», – сказав партнер Сегара Каліб К. Віллард, який також володів знаменитим готелем «Віллард» у Вашингтоні, коли кореспондент «Нью-Йорк Таймс» у «Олд Пойнт» запитав його про очікуване знищення орієнтира.

Meanwhile we his sons, myself included, belonged to the pained category of "What can not be cured must be endured" [70].

Тим часом ми, його сини, в тому числі і я, належали до болючої категорії «Що не можна вилікувати, треба перетерпіти».

Прислів'я використовується практично в незмінному вигляді у цих прикладах. У другому прикладі використовується модальне дієслово *can* з запереченням *not* в повній формі *can not*, що надає вислову офіційний характер. У першому прикладі використовується пряма мова, що дозволяє автору статті використовувати скорочену форму *can not*. Зауважимо, що у цьому випадку перекладачі вдалися до використання контекстуального аналога при перекладі даного прислів'я.

Прислів'я *All good things must come to an end* означає, що все гарне має тенденцію коли-небудь закінчуватися. У структурі прислів'я міститься інфінітив *come*, який слідує після модального дієслова *must*. Прислів'я використовується в питальній формі:

All good things must come to an end? [59].

Усім добрим речам має настати кінець?

У прислів'ї використовується у формі питання, проте, його синтаксична форма не змінюється, що характерно для усної мови. Зауважимо, що у цьому прикладі перекладач скористався дослівним перекладом, що у свою чергу повністю зберегло контекстуальне значення оригінала.

У наступному прикладі у прислів'ї можуть бути замінені складові елементи, наприклад:

Yes, there is a sense in which his ministry, which was a "good thing," came to an end years ago [59].

Так, існує певний сенс, коли його служіння, яке було «доброю справою», закінчилось роки тому.

Модальне дієслово *must* замінюється на дієслово *come*, яке використовується у минулому часі, що підкреслює релевантність розглянутого прислів'я для цього тексту. У цьому прикладі перекладач використовує дослівний переклад.

Прислів'я *Caesar's wife must be above suspicion* буквально означає «дружина Цезаря повинна бути поза підозрою». Це передбачає, що дружина високопоставленого чиновника не має права на помилки, які привернуть увагу до персони чоловіка. Прислів'я має наступну синтаксичну варіативність:

1. Незмінна форма прислів'я:

In his play "Julius Caesar" Shakespeare taught us that Caesar's wife must be above suspicion; however, that also needs to apply to Caesar's actions [61].

У своїй п'єсі "Юлій Цезар" Шекспір навчав нас, що дружина Цезаря повинна бути вище підозр; однак це також має стосуватися дій Цезаря.

Автор навмисно вводить прислів'я, щоб звернути увагу на дії Цезаря, залишаючи прислів'я в первісному вигляді.

2. Заміна частин мови:

Government officials, like Caesar's wife, must be above suspicion [54].

Державні чиновники, як і дружина Цезаря, повинні бути вище підозр.

У прикладі саме *government officials* стоять в позиції підмета, а початкове *Caesar's wife* вводиться в якості порівняння.

3. Впровадження в структуру прислів'я додаткових елементів:

Unfortunately for his presidential aspirations, Fillon neglected the admonition of the Roman dictator, that Caesar's wife must be not only above reproach, but above suspicion [52].

На жаль, для його президентських прагнень, Фійон знехтував вказівкою римського диктатора, що дружина Цезаря повинна бути не лише вище докорів, але й вище підозр.

У презентованих прикладах перекладач вдається до дослівного перекладу, а саме «дружина Цезаря, повинні бути вище підозр», яке повністю передає контекстуальне значення оригіналу.

Проведений аналіз показав високу частотність варіювання паремій, використання структурно-семантичних трансформацій (зокрема, імплікації і експлікації) в медіатекстах, як мовою оригіналу, так і перекладу. Найбільш

частотним способом перекладу пареміологічних варіантів виявилось дослівний переклад та описовий переклад.

Отже, нами було зазначено, що поняття «переклад» є творчим процесом і носить суб'єктивний характер, так як перекладач інтерпретує текст так, як він його розуміє. Для того, щоб здійснити цей процес, перекладач повинен володіти не тільки професійними навичками трансляції письмового та усного тексту, він також повинен володіти екстралінгвістичними знаннями. Таким чином, для якісного перекладу пареміологічних одиниць хороший перекладач повинен не тільки розуміти сенс перекладного тексту, а й володіти фразеологічним багатством мови, на яку здійснюється переклад.

Було з'ясовано, що труднощі перекладу фразеологізмів починаються з їх розпізнавання в тексті. Подвійне, а то й потрійне «дно» фразеологічної одиниці пояснюється багатоступінчатістю семіотичного процесу позначення, що співвідноситься з фразеологізмом.

Аналіз теоретичних джерел показав, що вчені виділили специфіку еквівалентності пареміологічних одиниць: еквівалентність на лексичному, синтаксичному та ситуаційному рівнях; ситуаційна еквівалентність з різним лексичним і синтаксичним змістом; наявність двох і більше еквівалентних варіантів в перекладі; безеквівалентність або відсутність еквівалентів.

Нами були розглянуті та описані способи перекладу пареміологічних одиниць. Для того, щоб переклад вийшов адекватним, спочатку перекладач повинен вдатися до пошуку еквівалентної одиниці на мові перекладу. Однак, складність полягає в тому, що число таких відповідностей дуже обмежене. Якщо у мові перекладу немає такої одиниці, то перекладачеві слід звернутися до іншого методу перекладу. Але перекладач зобов'язаний пам'ятати, що в кінцевому підсумку, повинна вийти така одиниця на мові перекладу, яка зможе донести правильний сенс вихідної одиниці до аудиторії.

Проведений аналіз показав високу частотність варіювання паремій, використання структурно-семантичних трансформацій (зокрема, імплікації і

експлікації) в медіатекстах, як мовою оригіналу, так і перекладу. Найбільш частотним способом перекладу пареміологічних варіантів виявилось дослівний переклад та описовий переклад.

3.3 Навчання студентів перекладу англомовних прислів'їв

Переклад англомовних прислів'їв українською мовою нерідко викликає низку труднощів у студентів, оскільки сам переклад англійського прислів'я змушує правильно інтерпретувати його зміст.

Якщо прислів'я просте, то смислова кореляція в наявності:

«*A sound mind lives in a sound body*» – «У здоровому тілі - здоровий дух»; «*A penny saved is the penny gained*» – «Копійка гривню береже».

Однак переклад студентами прислів'їв трохи складніших з урахуванням культурних чинників викликає ускладнення лінгвoseмантичного характеру. («*Far from eye, far from heart*» – «З очей геть, із серця геть» тощо), тому студентів, щоб підібрати перекладну відповідність, необхідне добре знання прислів'їв українською мовою або, в разі незнання, звернення до мережного ресурсу.

Наприклад, спроба перекладу прислів'я «*Do not put all eggs into one basket*» – «Не порівнюй божий дар з яєчнею» викличе ускладнення культурологічного характеру, тому що смислові образи англійського та українського варіантів, які можна знайти в мережі, не збігаються: в першому випадку – «яйця» і «корзина», а в другому – «Божий дар» і «яєчня».

Ще складніше дається студенту переклад прислів'їв, які складніші, ніж приказки. У таких випадках, доцільний підбір культурно-значущого смислового аналога на мові перекладу. Це можна зробити, звернувшись до словника відповідностей або використовуючи ресурс в мережі [37].

На жаль, просте використання мережевого ресурсу, що містить безліч прислів'їв і приказок, не завжди допомагає в пошуку відповідників. Наприклад, загальний зміст англійської приказки «*Every tree is known by its*

fruit» є варіантом відомого біблійного вислову. А от підібрати українську приказку аналогічну навіть за загальним смисловим змістом вдається не відразу. Дослівний англійський варіант «*The apple never falls far from the tree*» – «Яблуко від яблуні недалеко падає», полягає зовсім не в специфіці національних менталітетів, а в іншому загальному смислового змісті. Тут перша (англійська) приказка відображає суть «Впізнається людина у своїх справах», а друга – такий сенс «Добре й погане передається у спадок». З нашої точки зору, вона ближче до приказки «Від поганого насіння не чекай доброго племені».

Також студенти при перекладі англійських прислів'їв та приказок повинні пам'ятати, що крім загального сенсу, прислів'я і приказки несуть в собі образно-смисловий зміст [9].

Тому перспективним представляється порівняльний лінгвокультурологічний аналіз англійських та українських прислів'їв в аспекті їх національно-культурної специфіки.

Студент повинен враховувати:

- 1) виявлення і опис безлічі відмінних і схожих структурних і смислових особливостей;
- 2) дослідження функціональних особливостей і залежностей між окремими групами, що ставлять прислів'я на одній з мов і порівняння їх з особливостями і залежностями аналогічних за загальним змістом прислів'їв інших народів;
- 3) дослідження і порівняння національно-культурної специфіки (тобто культурно-значущих відмінностей) для двох прислів'їв.

Порівняльне вивчення прислів'їв двох типологічно різних мов дає можливість студентів при перекладі глибше відчутти і зрозуміти не тільки загальні особливості семантики тексту, а й особливості мислення народів, особливості менталітету, приховані за тонкощами семантичного втілення образів прислів'їв і приказок, адже вони характеризують відносини буття

людини, її практичної діяльності, кристалізують досвід народу, відображають найважливіші етнічні образи, картину світу, його історію та його цінності [2].

При перекладі англійських прислів'їв студентів варто керуватися класифікацією прислів'їв і приказок, відповідно до українського еквіваленту.

Виділяється три категорії:

1. Прислів'я та приказки, які перекладаються українською мовою ідентично, як і звучать в англійському. Це прислів'я і приказки «легкого» перекладу.

До цієї категорії можна віднести такі вирази як:

«*All is well that ends well.*» – «Усе добре, що добре закінчується»;

«*Better late than never.*» – «Краще пізно ніж ніколи». Але, на жаль, таких прислів'їв і приказок не так вже й багато, менше 15% .

2. Прислів'я та приказки, які частково однаково перекладаються українською мовою. Відсоток таких складає більше 55%. Наприклад,

«*He laughs best who laugh last.*» – «Краще за всіх сміється той, хто сміється останнім» (дослівний переклад). «Сміється той, хто сміється останнім (українське прислів'я)»;

«*Too much knowledge makes the head bald.*» – «Занадто багато знань роблять голову лисою» (дослівний переклад). «Багато будеш знати – скоро постарієш» (українське прислів'я)».

3. Прислів'я та приказки, які кардинально відрізняються при перекладі українською мовою, але загальний зміст виразу зберігається. Таких прислів'їв і приказок в англійській мові близько 30%. Прикладами можуть виступати такі вирази:

«*Jack of all trades and master of none.*» – «Людина, яка береться за багато ремесел, добре не володіє жодним (дослівний переклад)». «За всі справи братися – нічого не зробити (дослівний переклад)». «За все береться, та не все вдається (дослівний переклад)» .

«*In for a penny, in for a pound*». – «Зроблено на пенні, можна зробити і на фунт (дослівний переклад)». «Взявся за гуж, не говори, що не дуж (українське прислів'я)».

Хотілося б відзначити, що існує ще одна особливість у перекладі прислів'їв і приказок, а саме, що завжди потрібно шукати український еквівалент, щоб зрозуміти, який сенс хотів донести мовець[20].

Таким чином, для студентів порівняльне вивчення подібних за загальним змістом прислів'їв або приказок двох типологічно різних мов є корисним, тому що дає можливість глибше відчувати і зрозуміти особливості семантики тексту. Застосування сукупності таких аспектів, як лінгвокультурологічний, етнокультурологічний, загальнопсихологічний, психолінгвістичний аспекти, дозволяють побачити не просто семантику, а психологічно значущі смислові образи прислів'їв і приказок в новому світлі, що набагато глибше. Такий підхід до аналізу прислів'їв і приказок може допомогти викладачам і студентам вникнути в тонкощі їх смислової образності.

Це, безсумнівно, буде сприяти в майбутньому не тільки ефективному запам'ятовуванню корисних прислів'їв і приказок, не тільки їх регулярного використання в мові, а й демонстрації високої загальної і мовної культури освіченої людини. Прислів'я, приказки та інші паремії дозволяють студентам ближче познайомитися з культурою країни, мову якої вони вивчають, з її звичаями, зрозуміти особливості мислення і відчувати красу мови, за допомогою якого ці думки виражені.

Разом з тим, детальний аналіз образного змісту близьких за змістом прислів'їв і приказок дає можливість виявити і врахувати не тільки смислові кореляції, а й відмінності в їх змісті, виражені в відтінках смислів, в деталях смисловий образності.

Отримання студентами загальних уявлень про культуру народів (культурологія та лінгвокультурологія), розуміння важливості виконання аналізу відмінностей в образно-ціннісному змісті прислів'їв і приказок

вважається за необхідне також з точки зору методики навчання іноземних мов. Зіставлення оригінального варіанту з іншомовним є корисним. Необхідний підхід, що передбачає міждисциплінарний аналіз образно-сміслового змісту прислів'їв і приказок двох мов в зіставленні в процесі викладання іноземної мови, який дає студентам можливість виявляти глибинну суть змісту цих прислів'їв і приказок.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей перекладу модифікованих англомовних прислів'їв на прикладі медіа дискурсу, розглянуто основні підходи до вивчення англомовних прислів'їв як одиниць мови.

Також у межах роботи описано класифікацію англомовних прислів'їв та досліджено феномен мовної модифікації, були розглянуті різноманітні класифікації прислів'їв, а саме: алфавітна, за опорними словами, за місцем або за часом їх збирання і за збирачем, генетична, тематична. Нами було визначено, що кожна класифікація має як переваги, так і недоліки.

Аналіз теоретичних джерел дозволив виділити такі функції приказок і прислів'їв: функції залучення уваги адресата: приказки та прислів'я використовуються на тлі нейтрального контексту і привертають увагу до себе образністю, узагальненістю значення, дидактичним змістом. Можливість прислів'їв, приказок стимулювати увагу, формувати передумови для націленого розуміння, допомагає посилювати мовленнєвий вплив; функція виділення комунікативно значущих елементів мови: ця функція взаємозалежна з функцією залучення уваги, тому що значущі риси в образній формі виступають адресатом; функція компресії інформації: прислів'я та приказки є еталоном мовного мінімалізму і стимулюють спрощення переданої інформації, що досягається образним характером прислів'їв і приказок.

Головний фонд приказок і прислів'їв – це корінна народна творчість, яка відображає пристрій життя людей, національну культуру. У тісній єдності представлені в них етичні, релігійні, моральні, художні, магічні, логічні і духовні аспекти народної свідомості. Надзвичайно багато прислів'їв народжувалося в результаті висновків зі спостережень людини над життям, як відгомін на історичну подію, але вельми багато прислів'їв на генетичному рівні пов'язано з іншими жанрами усної народної творчості або писемністю.

Нами було зазначено, що виділяють два види модифікацій: перетворення, зберігають тотожність стійкої конструкції і закріплені узусом як варіанти або варіації; перетворення ситуативні, викликані певними установками адресанта в конкретному акті вербальної комунікації.

Модифікація є різновидом актуалізації, яка забезпечує розгортання інформативного потенціалу фразеологізму, експлікуючи його комунікативно релевантним змістом, обумовленим конкретними соціокультурними умовами.

Поняття «переклад» є творчим процесом і носить суб'єктивний характер, так як перекладач інтерпретує текст так, як він його розуміє. Для того, щоб здійснити цей процес, перекладач повинен володіти не тільки професійними навичками трансляції письмового та усного тексту, він також повинен володіти екстралінгвістичними знаннями. Таким чином, для якісного перекладу пареміологічних одиниць хороший перекладач повинен не тільки розуміти сенс перекладного тексту, а й володіти фразеологічним багатством мови, на яку здійснюється переклад.

Вчені виділили специфіку еквівалентності пареміологічних одиниць: еквівалентність на лексичному, синтаксичному та ситуаційному рівнях; ситуаційна еквівалентність з різним лексичним і синтаксичним змістом; наявність двох і більше еквівалентних варіантів в перекладі; безеквівалентність або відсутність еквівалентів.

Нами були розглянуті та описані способи перекладу пареміологічних одиниць. Для того, щоб переклад вийшов адекватним, спочатку перекладач

повинен вдатися до пошуку еквівалентної одиниці на мові перекладу. Однак, складність полягає в тому, що число таких відповідностей дуже обмежене. Якщо у мові перекладу немає такої одиниці, то перекладачеві слід звернутися до іншого методу перекладу. Але перекладач зобов'язаний пам'ятати, що в кінцевому підсумку, повинна вийти така одиниця на мові перекладу, яка зможе донести правильний сенс вихідної одиниці до аудиторії.

Проведений аналіз показав високу частотність варіювання паремій, використання структурно-семантичних трансформацій (зокрема, імплікації і експлікації) в медіатекстах, як мовою оригіналу, так і перекладу. Найбільш частотним способом перекладу пареміологічних варіантів виявилось дослівний переклад та описовий переклад.

Я, Цембаренко Дарина Віталіївна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Актуалізація модифікованих прислів'їв в англomовному медіадискурсі: перекладацький аспект» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова Ю.В. Гендерно-маркована паремійна одиниця як фрагмент дискурсу англомовної лінгвокультури. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. Харків : Константа, 2006. Вип. 49, № 726. С. 101–104.
2. Антонова О.Н. Функциональные свойства паремий-трансформов в англоязычном публицистическом дискурсе : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 «Германские языки». Москва, 2012. 28 с.
3. Бабенко О.В. Проблематика малоформатних текстів: жанр притчі в сучасній літературі. Наукові записки. Серія “Філологічна”. Острог: Видавництво Національного університету “Острозька академія”. Вип.38. 2013. С. 147-148.
4. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
5. Білоноженко В.М. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів. Київ : Наук. думка, 1989. 153 с.
6. Головка Б. А. Сучасна філософська антропологія: історико-філософський аналіз основних напрямків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філос. наук: спец. 09.00.03 «Історія філософії». Київ, 1994. 48 с.
7. Гулідова І.С. Паремійний простір американської поезії ХХ століття: лінгвокогнітивний і прагмалінгвістичний аспекти : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Київ, 2008. 21 с.
8. Гумбольдт В. О различии строения человеческих языков и его влиянии на духовное развитие человечества. Избранные труды по языкознанию. Москва: Прогресс, 1984. 397с.

9. Деркач Н. В. Просодична організація англійського прислів'я: соціопрагматичний аспект (експериментально-фонетичне дослідження) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 – германські мови. Київ, 2010. 23 с.
10. Дмитренко В. А. Деякі типологічні риси текстів малих форм фольклору з комічними елементами. Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. статей. Київ : Вид. центр КДЛУ, 2000. Вип. 4. С. 83–90.
11. Добросклонская Т.Г. Теория и методы медиа лингвистики (на материале английского языка): автореф. дис. ... д-ра філол. наук. Моск. гос. ун-т. Москва, 2000. 49 с.
12. Домброван Т. І. Аплікативний потенціал синергетичної парадигми в лінгвістиці. *Studia Philologica* (Філологічні студії) : зб. наук. праць / ред. колегія: І. Р. Буніятова, Л. І. Белєхова, О. Є. Бондарева [та ін.]. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. Вип. 1. С. 79–84.
13. Дубенко О. Ю. Англо-американські прислів'я та приказки : посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2004. 416 с.
14. Зацний Ю. А. Джерела і сфери поповнення розмовної лексики і фразеології. Нова розмовна лексика : англо- український словник. Вінниця: Нова книга, 2010. 224 с.
15. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, Нова книга, 2002. 407 с.
16. Карабан В. І. Переклад наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, Нова Книга, 2004. 576 с.
17. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова): підручник для студ. вищих навч. закладів. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с.
18. Кобякова І. К. Навчати перекладу: навч. посіб.. Суми : СумДУ, 2013. 159 с. + Гриф МОН.

19. Козаченко І.В. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія, 2014. № 25. Том 2. С. 166-168.
20. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ, 2003. 185 с.
21. Корень О. В. Системно-функціональні особливості англійських прислів'їв : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2000. – 20 с.
22. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Київ : Академія, 2006. 464 с.
23. Кунин А. В. Курс фразеології сучасного англійського мови : учеб. для интов и ф-тов иностр. яз.. 2-е изд., перераб. Москва : Высш. шк. ; Дубна: Изд. центр «Феникс», 1996. 381 с.
24. Кучерова О. О. Плани змісту та повідомлення британського газетного новинного дискурсу (початок ХХІ століття) : автореф. дис. ... ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.08 – “Журналістика”. Львів, 2005. 20 с.
25. Лінгвокогнітивні аспекти малих текстів : монографія / С. О. Швачко, Т. О. Анохіна, С. В. Баранова та ін. ; за ред. проф. С. О. Швачко. Суми : Вид-во СумДУ, 2008. 178 с.
26. Ломоносова К. С. Функціонально-комунікаційна система малих текстових форм у мас-медіа : структура і типологія (на матеріалі пресових та інтернетвидань): автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікації : 27.00.04. Київ, 2016. 20 с.
27. Малюга Е.Н. Подходы к изучению вопросительных предложений в англоамериканской прессе Текст. Москва: Изд-во МГУ, 2001. 174 с.
28. Мерзлікіна О.В. Комунікативно-прагматичний аспект функціонування прислів'їв у художніх текстах (на матеріалі творів М. Сервантеса) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2001. 20 с.

29. Панченко К. І. Лінгвістичні особливості текстів малої форми. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. Вип. 38. Острог, 2013. С. 213-214.
30. Піхтовнікова Л. С. Тексти малих форм: Лінгвостилістична інтерпретація; Дидактизація; Переклад : монографія. Маріуполь : ПДТУ, 2011. Ч. 1. 160 с.
31. Семигівська Т.Г. Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства. Вісник СумДУ. Серія Філологія, 2007. № 1. Т. 2. С. 45-49.
32. Тараненко, Л. І. Просодичні засоби актуалізації англійських фольклорних текстів малої форми (експериментально-фонетичне дослідження): дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.04. Харків, 2016. 661 с.
33. Шепітько С. В. Фонд прислів'їв як об'єкт вивчення сучасних парадигм лінгвістики. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Філологія. Одеса, 2015. №19. С. 114-116.
34. Шепітько С. В. Функції прислів'їв. Наукові записки: Філологічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. № 137. С. 95-100.
35. Abrahams R.D. The literary use of proverbs/ Wise Words: Essays on the Proverb. New-York, Garland, 1994. P. 415-437.
36. Arora Shirley The Perception of Proverbiality. Wise Words: Essays on the Proverb. New-York, Garland, 1994. P. 3-29.
37. Bassnett S. Translation Studies / Literary Theory / Linguistics. Third Edition. L. and N.Y.: Routledge. Taylor&Francis Group, 2005.
38. Cram D. The Linguistic Status of the Proverb. New-York, Garland, 1994. P. 73-98.
39. Dictionary of Proverbs. / G. L. Apperson, revised by Martin H. Manser and Stephen Curtis. Wordsworth Editions Limited. 2006. 656 p.
40. Doyle C. C. Dictionary of Modern Proverbs. New Haven, CT: Yale University Press, 2012. 312 p.
41. Grzybek P. Foundations of Semiotic Proverb Study. New-York, Garland, 1994. P. 31-71.

42. Halverson S. The concept of equivalence in translation: much ado about nothing. *Target*, 2007. №9 (2). P. 207-233.
43. Kenny D. Equivalence. *Routledge encyclopedia of translation studies*. N.Y., 2001. P. 77–80.
44. Kirshenblatt-Gimblett B. *Toward a theory of proverbs meaning*. Madison: University of Wisconsin Press, 1981. P. 111-121.
45. Koller W. Equivalence in Translation Theory /Ed. A. Chesterman, *Readings in Translation Theory*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab., 1989. P. 99–104.
46. *Longman Dictionary of Contemporary English*. 5th edition. Pearson Education Limited, 2009. 2082 p.
47. Merriam-Webster online. URL: <http://www.merriamwebster>
48. Newman A. Translation Equivalence: Nature / Ed. R.E. Asher, J.M.Y. Simpson. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford & N.Y.: Pergamon Press, 1994.
49. *Oxford Idioms Dictionary for Learners of English*. Oxford: Oxford University Press, 2007. 470 p.
50. Yankah K. *Do Proverbs Contradict?* New-York, Garland, 1994. P. 127-142.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

51. A cautionary commodities tale as Botswana's bonanza recedes. URL: <http://www.washingtontimes.com/news/2017/may/4/botswana-commodities-crash-reveals-corruption-inco/?src=ilaw>
52. *American Thinker*. Indiscretions and Scandals in French Politics..URL:http://www.americanthinker.com/articles/2017/02/indiscretions_and_scandals_in_french_politics.html#ixzz4hVK54im2
53. BBC News. URL: <http://www.bbc.com/news>

54. Carrol County Times. Edelman: Appearances matter in politics. URL : <http://www.carrollcountytimes.com/columnists/opinion/ph-cc-edelman-051617-20170515-column.html>

55. Daily Mail. Drugs in drones, corrupt officers and deaf ministers: If inmates spent every weekday doing a full day's work, prisons wouldn't be in such a state, writes ANN WIDDECOMBE URL: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3947700/Drugs-drones-corrupt-officers-deaf-ministers.html>

56. Daily Press. Old Point Comfort landmark razed in Civil War sacrifice. URL: <http://www.dailypress.com/features/history/dp-old-point-comfortlandmark-razed-in-civil-war-sacrifice-20131202-post.html>

57. Easilyriled. A whistling woman and a crowing hen are neither fit for God nor men URL: <https://easilyriled.wordpress.com/2011/11/26/a-girlthat-whistles-and-a-hen-that-crows-makes-her-way-wherever-she-goes/>

58. Edmonton Journal. The debate over Edmonton Oilers fans and Stanley Cup Playoff officiating: A "bad look" on whom? URL:<http://edmontonjournal.com/sports/hockey/nhl/cult-of-hockey/the-debate-over-edmontonoilers-fans-and-stanley-cup-playoff-officiating-a-bad-look-on-whom>

59. Hattiesburg American. All good things must come to an end?. URL: <http://www.hattiesburgamerican.com/story/opinion/columnists/2016/11/30/dickallison-good-things-end/94629434/>

60. Housing. Home is where the money is. URL: <https://www.economist.com/special-report/2012/06/28/home-is-where-the-money-is>

61. Houston Chronicle. Sunday letters: The Comey case. URL: <http://www.houstonchronicle.com/opinion/letters/article/Sunday-letters-The-Comeycase-11143114.php>

62. Language, cultural exchange warm up China-US strategic, economic dialogue <https://www.globaltimes.cn/content/451813.shtml>

63. New sources of aid. Charity begins abroad. Big developing countries are shaking up the world of aid URL : <https://www.economist.com/international/2011/08/13/charity-begins-abroad>

64. New York Daily News. Scientists discover way to unboil eggs. URL:<http://www.nydailynews.com/news/national/scientists-discover-unboil-eggsarticle-1.2091160>

65. Politics begins at home. A new political landscape is emerging: local, energetic and mistrustful URL: <https://www.economist.com/europe/2012/04/07/politics-begins-at-home>

66. Southeast Missourian. Don't gather negative 'moss' URL:<http://www.semissourian.com/story/1688777.html>

67. The Florida Times Union. ROONEY BIN: Colds and cold weather can't be cured, must be endured. URL: <http://jacksonville.com/community/shorelines/2015-02-27/story/rooney-bin-colds-and-cold-weather-cant-be-cured-must-be>

68. The Guardian [Электронный ресурс]. URL : <https://www.theguardian.com>

69. The Independent. A Rolling stone gathers no moss. URL: <http://www.independent.co.uk/property/house-and-home/property/a-rolling-stone-gathers-nomoss-69660.html>

70. The Irish Times. In a word Mary. URL: <http://www.irishtimes.com/culture/in-a-word-mary-1.2926548>

71. The Sydney Morning Herald. Odd notes at dawn when hens start crowing about the pecking order. URL: <http://www.smh.com.au/national/oddnotes-at-dawn-when-hens-start-crowing-about-the-pecking-order-20100508-ul2n.html>

72. Washington's Tool Box Is Empty When It Comes to Russia & Iran. YRL: <https://eurasianet.org/washingtons-tool-box-is-empty-when-it-comes-to-russia-iran>

PE3IOME (SUMMARY)

The master's thesis provides a theoretical basis and analysis of the peculiarities of the translation of modified English proverbs on the example of media discourse.

We noted that proverbs and sayings respond to all phenomena of reality, reflect the worldview and life of the people in all their diversity, they convey the domestic, philosophical, social, aesthetic, religious, moral and ethical views of the people. The main purpose of proverbs is to give a popular assessment of objective phenomena of reality, thus revealing the worldview. And proverbs work very well with this task. Their subject matter is really immeasurable. They decisively cover all aspects of human life, the most diverse relationships between different phenomena of reality.

The analysis of theoretical sources allowed to distinguish the following functions of proverbs and sayings: functions of attracting the attention of the addressee: proverbs and sayings are used against a neutral context and attract attention with imagery, generalization of meaning, didactic content. The ability of proverbs, sayings to stimulate attention, to form the preconditions for purposeful understanding, helps to strengthen the speech influence; function of selection of communicatively significant elements of language: this function is interdependent with the function of attracting attention, because significant features in the figurative form act as the addressee; information compression function: proverbs and sayings are a standard of linguistic minimalism and stimulate the simplification of transmitted information, which is achieved by the figurative nature of proverbs and sayings.

The main fund of proverbs and sayings is the indigenous folk art, which reflects the way of life of people, national culture. Ethical, religious, moral, artistic, magical, logical and spiritual aspects of the people's consciousness are presented in close unity. Many proverbs are born from human observations of life as an echo of

a historical event, but many proverbs are genetically linked to other genres of oral folklore or writing.

We have considered various classifications of proverbs, namely: alphabetical, by reference words, by place or time of their collection and by the collector, genetic, thematic. We have determined that each classification has both advantages and disadvantages.

Event-discursive space is understood by us as a multidimensional and multilevel fragment of the linguistic picture of the world and in this capacity is an intermediate link between language and speech activity of communicators. On the one hand, it is connected with the semantic space of language (verbalized part of the conceptual sphere), and on the other - with the communicative event (preverbal part of concept formation), which is subject to actualization by linguistic consciousness in the process of verbalization of discursive situation. In the process of such actualization the integration of extralinguistic and linguistic factors of text generation, which cause the corresponding phraseological modifications, is carried out. In the process of such integration, not only the selection of nominative language signs is carried out, but also formal and semantic modifications, which mean not only their transformation and modification, but also their acquisition of new properties.

We noted that phraseological modifications are implemented in the actual speech space and depend on the cognitive-linguistic interpretation of the sign situation and modeling of the communicative event in the form of a discursive situation, including: 1) communicators (addressee and addressee); 2) communicative intentions of the speaker, his motives, communication goals; 3) conditions of place and time; 4) relations between communicators; 5) presuppositions, ie background knowledge.

Analysis of theoretical sources showed that when interpreting phraseological modifications, we proceed from the fact that the semantics of phraseology reflects the cultural and historical traditions of native speakers, the practical experience of the individual who speaks the language. Phraseologisms are a whole text, because

their generation occurs in the process of rethinking and interpreting the world. In other words, the semantics of phraseology is a special information structure, a powerful means of compression, thanks to which these units are able to convey such an amount of information about the recognizable object at the phrase level, which can be compared with the whole text.

We have noted that there are two types of such modifications: transformations, retain the identity of a stable structure and fixed by the usus as variants or variations; transformations are situational, caused by certain attitudes of the addressee in a particular act of verbal communication.

We determined that modification is a kind of actualization, which provides the development of the informative potential of phraseology, explaining it with communicatively relevant content due to specific socio-cultural conditions.

Among the main pragmatic functions of proverbs and sayings are the following: drawing the audience's attention to a particular topic; expression of the author's attitude, evaluation; creating a certain stylistic effect, which can be expressed in increased expressiveness and emotionality of the text.

Proverbs are mobile and in constant motion. Each nation has a treasure trove of short instructive judgments, short parables called proverbs. They have the flexibility of mind, character, customs of the people, the power of language. Proverbs are a practical philosophy of life experience that is passed down orally from one generation to the next. The proverb is full of thought, kindness and concerns all aspects of a person's inner life; at the same time it differs in expressiveness, accuracy, humor.

For a proverb, all states and beliefs are equal, rich and poor, smart and stupid, in short, it is equally strict and fair for all. The strongest moral link that unites people of one nation, is undoubtedly the language, and therefore its comprehensive study is necessary to get acquainted with the inner life of the people.

Thus, a proverb is a small form of poetic folklore, a short, rhythmic expression that carries a generalized thought, conclusion, allegory with a didactic

bias. In the next section, we consider it appropriate to consider the classification of English proverbs.

The main fund of proverbs and sayings is the indigenous folk art, which reflects the way of life of people, national culture. Ethical, religious, moral, artistic, magical, logical and spiritual aspects of the people's consciousness are presented in close unity. Many proverbs are born from human observations of life as an echo of a historical event, but many proverbs are genetically linked to other genres of oral folklore or writing.

There are many sources of proverbs and sayings. To become a proverb, an expression must be learned and accepted by ordinary people. We have considered various classifications of proverbs, namely: alphabetical, by reference words, by place or time of their collection and by the collector, genetic, thematic. We have determined that each classification has both advantages and disadvantages. Thus, a proverb is a small form of poetic folklore, a short, rhythmic expression that carries a generalized thought, conclusion, allegory with a didactic bias.

An important factor in the communicative functioning of phraseology is the interdependence of discourse and phraseology. In each discourse the concrete possibilities of phraseology are realized; at the same time, the functional properties characteristic of each phraseology impose restrictions on the types of discourses in which it can be used. Hence, contextual freedom and the associated autosemanticity of phraseology are nothing more than necessary conventions, and the linguistic unit is endowed with them to such an extent that it allows it to move from context to context, to participate in new acts of meaning-making.

New information about a fragment of reality, taking into account the individual knowledge and ideas about it by the author, often comes from modifications of phraseology, which often serve as a tool for presenting them in discourse. In the conceptual structure, in the phraseology used in this case, there is a regrouping of features, which is accompanied by a transfer of conceptual focus from the feature emphasized in the codified nomination, to the feature that is

relevant in this discourse. As we can see, new knowledge is being created in the process of cognitive-discursive development and interpretation of reality.

Thus, modification is a kind of actualization, which provides the development of the informative potential of phraseology, explaining it with communicatively relevant content, due to specific socio-cultural conditions.

Among the main pragmatic functions of proverbs and sayings are the following: drawing the audience's attention to a particular topic; expression of the author's attitude, evaluation; creating a certain stylistic effect, which can be expressed in increased expressiveness and emotionality of the text, individual author's style, which is of great importance for quality journalism. The use of proverbs and sayings in the media discourse simplifies the perception of events, adapting them to certain stereotypical models, and at the same time gives them additional meaning, placing the text in a broader historical and cultural context.

Therefore, in modern society, the principles of modification of proverbs are carried out in the language of the media, because it is one of the main means of transmitting information today.

When translating phraseological units, it is necessary to adhere to stylistic and genre homogeneity with the phraseological unit of the original, to look for a phraseological unit that is characteristic of a similar environment of the language of translation.

For example, the French *passer Parme a gauche* or the corresponding English *to go West - to die*. This phraseology originated in military jargon and retained the characteristic imprint of the military environment. In AV Kunin's phraseological dictionary this phraseology with its numerous synonyms has a whole list of synonymous correspondences: *to die, to experience the fate of everything earthly, to go to that world, to go to ancestors, to flourish with life, to go to rest, to leave this perishable world, to stretch legs* [15, p. 58]. For the translator, the whole difficulty is that he needs from such a large number and variety of synonyms to choose the one that could convey the full meaning of the original unit.

Thus, we considered ways to translate paremiological units. In order for a translation to be adequate, the translator must first look for an equivalent unit in the language of the translation. However, the difficulty is that the number of such matches is very limited. If there is no such unit in the language of translation, the translator should turn to another method of translation. But the translator must remember that in the end, there must be a unit in the language of translation that can convey the correct meaning of the original unit to the audience.